

**Enquête onder topsporters over
doping, dopingcontroles en
medicijngebruik in de sport**

**Evaluatie van de kennis en houding van
topsporters over doping, dopingcontroles
en medicijngebruik in de sport, alsmede
hun oordeel over het voorlichtings-
programma hieromtrent**

Enquête onder topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

**Evaluatie van de kennis en houding van
topsporters over doping, dopingcontroles
en medicijngebruik in de sport, alsmede
hun oordeel over het voorlichtings-
programma hieromtrent**

S. de Groot, F. Hartgens, M.F. Zweers

Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo),
Rotterdam in samenwerking met Nationaal Olympisch
Comité* Nationale Sport Federatie (NOC*NSF) te Arnhem.

NEDERLANDS CENTRUM VOOR
DOPINGVRAAGSTUKKEN

© 1999 Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of vermenigvuldigd door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

CIP-GEGEVENS

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Enquête onder topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Evaluatie van de kennis en houding van topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport, alsmede hun oordeel over het voorlichtingsprogramma hieromtrent

Rotterdam, Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken
(NeCeDo)

(NeCeDo praktijkpublicaties, ISSN 1383 6730 ; 2)

Met lit. opg. - Met samenvatting in het Engels.

INHOUDSOPGAVE

- 1.** Samenvatting 4
- 2.** Summary 7
- 3.** Inleiding 9
 - 3.1 Aanleiding 9
 - 3.2 Doelstellingen van de enquête 9
 - 3.3 De vraagstellingen 10
- 4.** Methode 11
 - 4.1 Opzet enquête 11
 - 4.2 De vragenlijst 11
 - 4.3 De procedure 12
 - 4.4 Data analyse 12
- 5.** Resultaten 13
 - 5.1 Persoonlijke gegevens 13
 - 5.2 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 15
 - 5.3 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 17
 - 5.4 Voorlichtingsprogramma 17
 - 5.5 NeCeDo/Dopingwaaier 20
- 6.** Discussie 23
 - 6.1 Persoonlijke gegevens 23
 - 6.2 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 23
 - 6.3 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 25
 - 6.4 Voorlichtingsprogramma 26
 - 6.5 NeCeDo/Dopingwaaier 27
- 7.** Conclusie 29
 - 7.1 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 29
 - 7.2 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport 29
 - 7.3 Voorlichtingsprogramma 29
 - 7.4 NeCeDo/Dopingwaaier 30
- 8.** Aanbevelingen 31
 - 8.1 Vragenlijst/Onderzoek 31
 - 8.2 Houding 31
 - 8.3 Kennis/Voorlichting 31

Referenties 33

Bijlage : De vragenlijst 34

I Samenvatting

Doelstellingen enquête

Het doel van deze enquête was voor het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) tweeledig. Ten eerste was de enquête bedoeld om inzicht te krijgen in de huidige kennis en houding van topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport. Ten tweede wilde het NeCeDo evalueren welke mening de topsporters over het voorlichtingsprogramma omtrent doping hebben, hoe de naamsbekendheid van het NeCeDo is en hoe de topsporters de dopingwaaier beoordelen.

Vraagstellingen

Welk kennisniveau hebben topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport? Welke houding hebben topsporters ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport? Hoe beoordelen de topsporters het voorlichtingsprogramma over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport? Zijn het NeCeDo en de dopingwaaier bij de topsporters bekend en hoe wordt de waaier beoordeeld door de topsporters? Welke groepen hebben extra voorlichting nodig over doping, dopingcontroles en medicijngebruik?

Methode

Aan 1332 topsporters, uit het adressenbestand van het Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF), werden door middel van een schriftelijke enquête vragen gesteld met betrekking tot de kennis, houding en voorlichting over doping.

Resultaten

Persoonlijke gegevens: De respons bedroeg 44.7%. Onder de respondenten bevonden zich relatief veel 18-25 jarigen (56.8%) en voornamelijk A- (40.2%) en B₂-sporters (44.8%). Het merendeel van de meewerkende sporters noemde de bondscoach (59.8%), de individuele/club trainer (55.5%), de individuele/club coach (54.6%), de ouders (44.5%) en de fysiotherapeut (44.0%) als begeleider. Meer dan de helft van de respondenten (53.2%) had nog nooit een dopingcontrole ondergaan.

Kennis: Uit de resultaten bleek dat 69.7% van de respondenten **niet** wist dat de sporter, al is hij of zij het niet eens met de dopingcontroleprocedure, het dopingcontroleformulier altijd moet ondertekenen na afloop van de dopingcontrole. Dat het weigeren van een dopingcontrole een schorsing voor langere termijn kan opleveren, was bij 21.2% van de topsporters **niet** bekend.

Een groot deel van de ondervraagde topsporters wist **niet** dat ook voedingssupplementen (37.5% van de respondenten), hoestdrankjes (19.2%), natuurlijke producten (41.4%) en medicijnen op doktersvoorschrift (27.9%) dopinggeduide bestanddelen kunnen bevatten.

Vooraf de topsporters tot 18 jaar, alsmede de B₁- en B₂-sporters scoorden het laagst op de kennisvragen.

Houding: Iets minder dan 3% van de respondenten zei ooit doping te hebben gebruikt. Een gering aantal respondenten (3.2%) dacht erover in de toekomst doping te gaan gebruiken. Een minderheid van de topsporters vond dat er een druk ligt op de sporter om doping wel (4%) of juist niet (27.6%) te gaan gebruiken. Meer dan de helft van de respondenten vond dat er te weinig dopingcontroles werden afgenomen (54.5%) en dat er in Nederland dopingcontroles moeten worden uitgevoerd tijdens grote toernooien (68.3%). Bijna de helft (46.2%) was voor out-of-competition dopingcontroles. Een ruime meerderheid (67.9%) was voorstander van zwaardere straffen voor positief bevonden topsporters. Een derde van de respondenten gaf aan nooit hun medicijnen te controleren.

Voorlichting: Informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport kregen de meeste respondenten van het NOC*NSF (51.3%), de nationale sportbond (36.6%) en het NeCeDo (33.8%) verstrekt. De topsporters voelden zich niet goed geïnformeerd over dopingregels in de sport (52.1%), de dopingcontroleprocedure (49.7%), medicijngebruik (64.2%) en over voedingssupplementen (74.2%). De jongste groep topsporters (tot 18 jaar) voelde zich het slechtst over doping geïnformeerd. Als de respondenten informatie wilden hebben over aan doping gerelateerde onderwerpen raadpleegden zij veelal de bondsarts (44.2%). Topsporters ouder dan 30 jaar consulteerden in grote mate de eigen huisarts bij vragen over doping. De topsporters droegen zelf enkele suggesties aan om de voorlichting te verbeteren. Zij opperden om vaker informatie over doping (bijvoorbeeld een nieuwsbrief of een folder) aan hen toe te zenden of artikelen over doping in het bondsblad op te nemen.

NeCeDo/Dopingwaaier: De helft van de meewerkende topsporters had voor de ontvangst van de enquête nog nooit van het NeCeDo gehoord. De respondenten die het NeCeDo wel kenden, waren voornamelijk op de hoogte gebracht door het NOC*NSF (75.1%). Een grote groep topsporters (53.4%) wist niet hoe ze in contact konden komen met het NeCeDo.

De dopingwaaier was bij bijna 55% van de topsporters bekend. Vierentachtig procent daarvan had, voornamelijk via het NOC*NSF, de dopingwaaier in zijn/haar bezit. Bijna driekwart van de respondenten was tevreden over de waaier. De respondenten die de dopingwaaier kenden, scoorden aanzienlijk beter op de kennisvragen dan de sporters die niet met de dopingwaaier bekend waren.

De jongste topsporters (tot 18 jaar) waren het minst bekend met het NeCeDo en de dopingwaaier.

Conclusies

Al met al kan geconcludeerd worden dat de kennis van topsporters over doping nogal wat hiaten vertoont en verbeterd dient te worden. Vooral de verplichtingen die bij een dopingcontrole van kracht zijn verdienen extra aandacht. Daarnaast bestaat er behoefte aan uitgebreide informatie over verboden en toegestane (genees-)middelen. De topsporters voelden zich niet allemaal even goed geïnformeerd. Voor informatie raadpleegden de topsporters vooral de bondsarts of de eigen huisarts.

Het merendeel van de meewerkende topsporters was voor een strenger dopingbeleid zowel in aantal controles als in de zwaarte van de straffen.

Het NeCeDo genoot geen grote bekendheid onder de respondenten. Een deel van de topsporters wist niet hoe ze met het NeCeDo in contact konden komen. De dopingwaaier werd behoorlijk goed beoordeeld, al waren er onderwerpen waarover de respondenten meer zouden willen weten. Ook hier bleek dat zij vooral informatie over toegestane en verboden (genees-)middelen wilden hebben. De topsporters die de dopingwaaier kenden, wisten meer kennisvragen goed te beantwoorden dan de sporters die de dopingwaaier niet kenden. De jeugdige topsporters (tot 18 jaar) ontbreekt het in hoge mate aan informatie over doping en aan wegen om deze informatie te verkrijgen.

Aanbevelingen

Om de respons te vergroten zou de vragenlijst in november/december naar de topsporters moeten worden toegestuurd aangezien dat een rustigere periode is qua toernooien/wedstrijden. Tevens dient de mogelijkheid om herhaalde verzoeken tot medewerking uit te vaardigen, overwogen te worden. Hierbij dient de anonimiteit van de topsporters echter gewaarborgd te blijven.

Een groot deel van de sporters was voor een strenger dopingbeleid. Het lijkt derhalve aangewezen hun houding in het beleid mee te nemen. Door het NOC*NSF en de overheid zijn hiertoe al krachtige initiatieven ontplooid. Verder dient dopingbeleid door nationale en internationale sportorganisaties en overheid gemaakt te worden.

De respondenten uit de jongste groep (tot 18 jaar) en de lagere topsportniveaus waren het slechtst geïnformeerd en verdienen extra aandacht in de voorlichting. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door de jeugdige sporters goed over doping te informeren zodra ze de officiële B/C status krijgen van het NOC*NSF.

De sporters geven aan om regelmatig informatie over doping te ontvangen via periodiek verschijnende uitgaven of via artikelen in het bondsblad. Ook kan informatie overgedragen worden bij (selectie)trainingen en evenementen. Een periodiek verschijnende nieuwsbrief zou de sporters van actuele informatie kunnen voorzien. De voorlichting moet objectief zijn en zich richten op de praktijk. Daarnaast lijkt het zinvol om in de informatie aan te geven waar een sporter met vragen over doping terecht kan.

De dopingwaaier blijkt een goede informatiebron te zijn. Het wordt belangrijk geacht dat de dopingwaaier actueel blijft. Dit zou bewerkstelligd kunnen worden door elk jaar een nieuwe editie uit te geven of door aanvullende informatie op te sturen die in te voegen is. De informatie over de plichten tijdens een dopingcontrole dienen sterk benadrukt te worden. Verder bestaat er veel behoefte aan informatie over verboden en toegestane (genees-)middelen. De terminologie moet eenvoudig en eenduidig zijn. Aangezien er behoefte is aan veel informatie en de dopingwaaier handzaam moet blijven, kan er worden gedacht aan het uitgeven van een apart, uitgebreid boekje naast de dopingwaaier. Naast schriftelijk voorlichting hebben veel respondenten ook behoefte aan mondelinge voorlichting in de vorm van een symposium of cursus.

De voorlichting moet zich naast de topsporter ook richten op degenen die de sporter begeleiden zoals medici en coaches. Voor vragen over doping komt de sporter namelijk vaak bij zijn begeleiders terecht.

Het NeCeDo is nog te weinig bekend onder topsporters. De naam en bereikbaarheid van het NeCeDo moeten dus prominenter op het verspreide materiaal komen.

2 Summary

Aim of the study

For this study two main goals were set. Firstly, the study was performed to determine the knowledge and attitude of elite athletes about doping, doping tests and drug use. In the second place this investigation was pointed towards the opinion of the elite athletes regarding the education program of doping. Therefore, the following questions were formulated: a) How do elite athletes evaluate the doping education program? b) Are the elite athletes familiar with the Netherlands Centre for Doping Affairs (NeCeDo) and the doping guide and how do they assess this guide? c) Which groups (e.g. age, level of sport) need extra education concerning doping?

Methods

The study was performed by means of a questionnaire. A total number of 1332 elite athletes, registered in the files of the Dutch Olympic Committee (NOC*NSF), received a questionnaire.

Results

Subjects: A response rate of 44.7% was obtained. Most of the subjects were aged between 18 and 25 years (56.8%). The cooperating elite athletes performed their sport mainly at the A- (40.2%) or B₂- level (44.8%). The majority of the respondents was supported by a national coach (59.8%), the individual/club trainer (55.5%), the individual/club coach (54.6%), the parents (44.5%) and a physical therapist (44.0%). A great part of the respondents (53.2%) had never experienced a doping test.

Knowledge: 69.7% of the respondents did not know that, even if the athlete doesn't agree with the doping test, he or she always has to sign the doping test form. 21.2% of the athletes were not aware that a refusal of a doping test may lead to a ban of the athlete. A majority did not know that dietary supplements (37.5%), cough mixture (19.2%), natural food products (41.4%) and drugs on doctors prescription (27.9%) may contain substances of doping.

Attitude: Sixteen subjects (2.7%) admitted to have used a doping substance in the past. Nineteen respondents (3.2%) admitted to consider the use of performance enhancing drugs. One third of the respondents did not examine their own drugs with respect to doping regulations. A vast majority of the respondents (87.2%) indicated that there were no pressures present to use performance-enhancing drugs. In addition, a large majority (72.4%) indicated that there was no pressure concerning not using doping in the Netherlands. Most elite athletes advocated an increase in the number of doping tests (54.5%), of out-of-competition doping tests (46.2%) and of doping tests during important competitions (68.3%). To the opinion of, most respondents (67.9%) the punishments after a positive test result had to be more severe.

Education: Most elite athletes had received information of doping, doping tests and drug use from the NOC*NSF (51.3%), the national sport association (36.6%) and the NeCeDo (33.8%). The respondents were not well informed about the doping rules in the sport (52.1%), the procedure of doping tests (49.7%), use of drugs (64.2%) and about dietary supplements (74.2%). The youngest athletes (younger than 18 years) admitted to feel informed badly.

For information about doping related subjects, the majority consulted to the doctor of their national team (44.2%). Older athletes (31 years and older) consulted their general practitioner about doping more frequently.

The elite athletes appreciated to receive more information about doping regularly.

NeCeDo/Doping guide: Half of the respondents had never heard of the NeCeDo before they received the questionnaire. Those who knew the NeCeDo before, were made familiar by the NOC*NSF (75.1%). A majority of the athletes (53.4%) did not know how to contact the NeCeDo. Almost 55% of the respondents were familiar with the NeCeDo doping guide in a fan-shaped formation. 84% of them had received this doping guide, mainly via the NOC*NSF. Three quarter of the cooperating athletes was satisfied with the quality of the doping guide. Again the youngest athletes were less familiar with the NeCeDo and the doping guide.

Conclusions

Overall, it can be concluded that the general knowledge of elite athletes concerning doping is not optimal and needs to be improved. Most of the athletes supported the idea of a more severe doping policy regarding the number of doping tests and penalties. Not all the respondents felt well informed about doping. Certain items, like dietary supplements and the use of drugs, need more attention.

The NeCeDo was not very well known in the group of athletes. Not everybody knew how to contact the NeCeDo. The doping guide was evaluated rather well although several topics should be added or extended. Especially, the youngest group of elite athletes (below 18 years) requires more education.

Recommendations

To increase the response rate of the survey it will be better to send the questionnaire to the elite athletes in the months November/December. Those months are quieter concerning competition or tournaments.

A great part of the athletes supported a more severe doping policy. The NOC*NSF and Dutch government have started a more severe doping policy.

The youngest athletes (younger than 18) and the athletes of the lowest sport category are not well informed. Those groups need more information about doping. This might be realized by informing these groups about doping as soon as they receive their official B/C license of the NOC*NSF.

An important way to inform the athletes seems to be via the sports associations (e.g. the associations magazine), at training hours and tournaments. Up to date information can be provided by a newsletter for the athletes supported by the NOC*NSF. The education program has to be objective and practical.

The NeCeDo doping guide in a fan-shaped form provides a lot of information. According to the respondents the guide has to contain up to date information. This may be realized by releasing a new edition every year or by releasing some pages with the latest developments, which can be added to the doping guide. The terminology should be simple and unequivocal. Because the athletes would like to receive a lot of information about doping and the fan-shaped doping guide should stay handy-sized, it might be an interesting idea to release a more detailed book besides the doping guide. Furthermore, a number of athletes indicated interest in improving their knowledge about doping by means of a symposium or course.

The education program should also be directed towards coaches, doctors et cetera. Most of the athletes will first contact these persons with questions about doping.

The NeCeDo is not very well known by the athletes. Therefore, the name and address of the NeCeDo should be written more prominent on the distributed information.

3 Inleiding

3. 1 Aanleiding

Op 1 september 1989 werd het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken¹ (NeCeDo) opgericht met als doel in Nederland een coördinerende en voorlichtende functie betreffende dopingvraagstukken in de sport in de meest brede zin te vervullen. Het geven van voorlichting wordt vrijwel unaniem gezien als een belangrijk instrument om dopinggebruik in de sport terug te dringen.

In 1993 heeft het NeCeDo een aanvang gemaakt met de voorbereidingen voor voorlichting over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de topsport. Deze voorlichting richt zich op de doelgroep topsporters en hun omgeving. Hieronder wordt verstaan: topsporters categorie A, B en C; trainers, coaches en managers; bonden, bondsbesturen en bondsmedewerkers; (para)medische begeleiders; en media.

Teneinde adequaat voorlichting te kunnen geven, is het in de eerste plaats noodzakelijk te onderzoeken welke kennis topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik hebben. Daarnaast is het van belang te bepalen welke houding topsporters ten opzichte van doping- en medicijngebruik hebben en in hoeverre voorlichting over dit onderwerp op prijs wordt gesteld. Een methode om op deze vragen antwoord te krijgen, bestaat uit het verrichten van een schriftelijke enquête. De antwoorden van deze enquête zullen mede bepalend zijn voor de richting en de mate waarin de voorlichtingsactiviteiten van het NeCeDo zich in de toekomst zullen gaan ontwikkelen.

In 1993 is voor de eerste maal een dergelijk onderzoek uitgevoerd. Opvallend waren destijds de verschillende, onjuiste veronderstellingen van topsporters met betrekking tot de dopingcontrole. Zo was niet iedereen op de hoogte van de consequenties van het weigeren van een dopingcontrole of van het positief bevonden worden tijdens een out-of-competition dopingcontrole. Tevens bleek dat topsporters in Nederland voorstanders van out-of-competition dopingcontroles waren en ook dopingcontroles bij nationale wedstrijden noodzakelijk vonden. Het NeCeDo bleek, als nationale vraagbaak voor topsporters inzake doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de topsport, weinig bekendheid bij topsporters te genieten. Dit was een onverwacht resultaat aangezien het NeCeDo al in ruime mate voorlichtingsmateriaal ontwikkeld en verspreid had. Aan de hand van het onderzoek uit 1993 heeft het NeCeDo een dopingwaaier ontwikkeld. De dopingwaaier is een boekje met informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik dat speciaal ontworpen is voor topsporters in een handig zakformaat. De vraag is nu in hoeverre de topsporters met deze dopingwaaier bekend zijn en of deze voldoende, relevante informatie verschaft. Ook is het interessant te weten of er tussen 1993 en 1997 veranderingen in de kennis en houding van de topsporters met betrekking tot doping- en medicijngebruik zijn waar te nemen en of de bekendheid van het NeCeDo is toegenomen. De evaluatie hiervan is essentieel om de voorlichting, indien nodig, bij te sturen.

3. 2 Doelstellingen van de enquête

Het doel van deze schriftelijke enquête was tweeledig. Ten eerste was de enquête bedoeld om inzicht te krijgen in de huidige kennis en houding van topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport. Ten tweede wilden wij evalueren welke mening de sporters over het voorlichtingsprogramma van de laatste jaren hebben. Voor het NeCeDo is het van belang te weten hoe het met de naamsbekendheid gesteld is en hoe de topsporters de dopingwaaier beoordelen. Om na te gaan op welke

¹ In dit rapport wordt de volgende definitie van doping gehanteerd: het gebruik of de toepassing van (farmacologische) groepen van dopinggeduide middelen en methoden die door de betreffende (inter)nationale sportorganisatie of het Internationaal Olympisch Comité (IOC) zijn verboden.

personen de voorlichting zich het best of het meest dient te richten, werden er verschillende subgroepen uit de totale groep respondenten gelicht.

3. 3 De vraagstellingen

Om in bovenstaande zaken inzicht te verkrijgen werden de volgende vraagstellingen geformuleerd:

- Welk kennisniveau hebben topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?
- Welke houding hebben topsporters ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?
- Hoe beoordelen de topsporters het voorlichtingsprogramma over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?
- Zijn het NeCeDo en de dopingwaaier bij de topsporters bekend en hoe wordt de waaier beoordeeld door de topsporters?
- Welke groepen hebben extra voorlichting nodig over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?

4 Methode

4. 1 Opzet enquête

Het onderzoek werd middels een schriftelijke enquête uitgevoerd. Het NeCeDo had in maart 1997 een vragenlijst onder 1332 topsporters verspreid. De namen en adressen van de sporters kwamen uit het bestand van het Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF). De aangeschreven sporters waren alle topsporters die financiële steun van het NOC*NSF kregen.

4. 2 De vragenlijst

Bij een schriftelijke vragenlijst is het van belang dat de vragen eenduidig zijn. Om de respons te vergroten, werd er naar gestreefd de vragenlijst zodanig samen te stellen dat het invullen weinig tijd zou kosten (circa 15 minuten). De vragenlijst voor de topsporters bestond uit vier onderdelen. Deze onderdelen waren opgebouwd uit meerkeuzevragen en een beperkt aantal open vragen.

Het eerste onderdeel bevatte zes vragen (vraag 1 t/m 6) die inzicht moesten verstrekken over de onderzoekspopulatie (geslacht, leeftijd, type sport, topsportniveau, begeleiders en aantal dopingcontroles dat de sporter heeft ondergaan). Al naar gelang hun prestaties bij nationale en internationale evenementen werden de topsporters door het NOC*NSF als volgt ingedeeld:

- A-sporters: Sporters die medailles of een plaats in de finale hebben gehaald op de laatst gehouden Olympische Spelen, Wereld Kampioenschap (WK) of Europees Kampioenschap (EK).
- B₁-sporters: Jeugdige sporters die medailles hebben gehaald tijdens de laatst gehouden Wereld Jeugd Kampioenschappen of Europese Jeugd Kampioenschappen.
- B₂-sporters: Talentvolle sporters die binnen afzienbare tijd tot de categorie A kunnen gaan horen.
- C-sporters: Sporters die lid zijn van de nationale selectie maar (nog) niet aan Olympische Spelen, WK of EK hebben meegedaan.

Het tweede onderdeel (vragen 7 t/m 15) was bedoeld om de kennis van de topsporters over dopinggeduide middelen, medicijngebruik, het dopingverbod en de dopingcontroles te bepalen.

Het derde deel (vragen 16 t/m 24) van de enquête was er op gericht om inzicht in de houding van de topsporters ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport te verkrijgen.

Het vierde onderdeel (vragen 25 t/m 46) had betrekking op de voorlichting van het NeCeDo en andere instanties die informatie verstrekken over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport. Een aantal vragen richtte zich op de bekendheid en informatieve waarde van de door het NeCeDo ontwikkelde dopingwaaier.

Aan de geënquêteerden werd de gelegenheid geboden om bij elk afzonderlijk deel de antwoorden toe te lichten. De vragenlijst die naar de topsporters werd toegestuurd, staat weergegeven in de bijlage.

4. 3 De procedure

De samenstelling van de vragenlijst werd verzorgd door het NeCeDo. De vragenlijsten gingen vergezeld van een begeleidende brief. Deze brief lichtte het doel van het onderzoek toe. Na invulling kon de vragenlijst anoniem en ongefrankeerd in de bijgevoegde envelop naar het NeCeDo worden geretourneerd. Vanwege deze anonieme terugzending was het onbekend welke personen niet hadden gereageerd. Het versturen van een herinneringsbrief aan de non-respondenten om alsnog deel te nemen was hierdoor onmogelijk.

4. 4 Data analyse

De antwoorden van de geretourneerde vragenlijsten werden in een databestand ingevoerd. Voor statistische verwerking werd gebruik gemaakt van het programma SPSS (versie 5.0.2, 1993). De frequentieverdelingen bij nominale en ordinale gegevens zijn als aantal en/of percentage weergegeven. Om relaties tussen verschillende factoren te onderzoeken, werd gebruik gemaakt van de Chi-kwadraat (X^2) toets, Kruskal-Wallis (K-W) test, student's t-test, Oneway Anova met een posthoc Tukey en de Pearson correlatiecoëfficiënt. Het significantieniveau werd bij $p < 0.05$ gelegd.

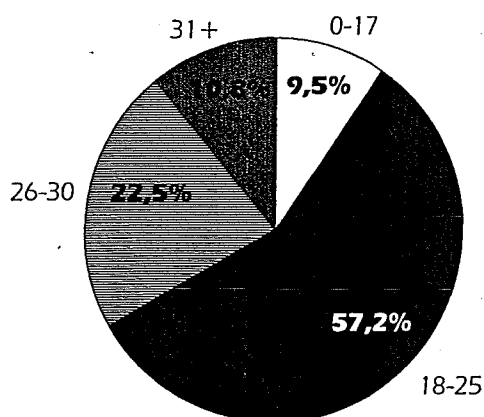
5 Resultaten

5. 1 Persoonlijke gegevens

De gehele groep van 1332 aangeschreven topsporters bestond uit 21% A-sporters, 3% B₁-sporters, 56% B₂-sporters en 19% C-sporters. In totaal werden 595 ingevulde en bruikbare vragenlijsten geretourneerd. Dit komt overeen met een respons van 44.7%.

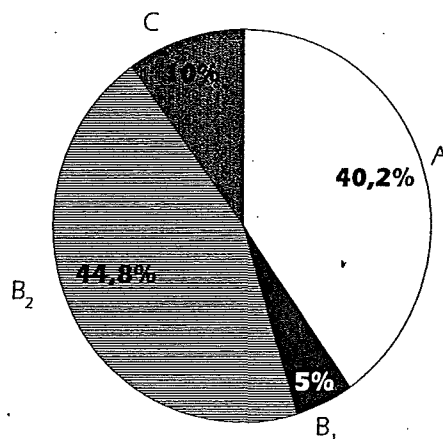
Meer dan de helft van de respondenten had een leeftijd tussen de 18 en 25 jaar (figuur 1). Op vier vragenlijsten was de leeftijd van de respondent niet ingevuld. De groep meewerkende topsporters bestond uit 268 vrouwen (45.0%) en 327 mannen (55.0%).

Figuur 1.
Leeftijd van de respondenten

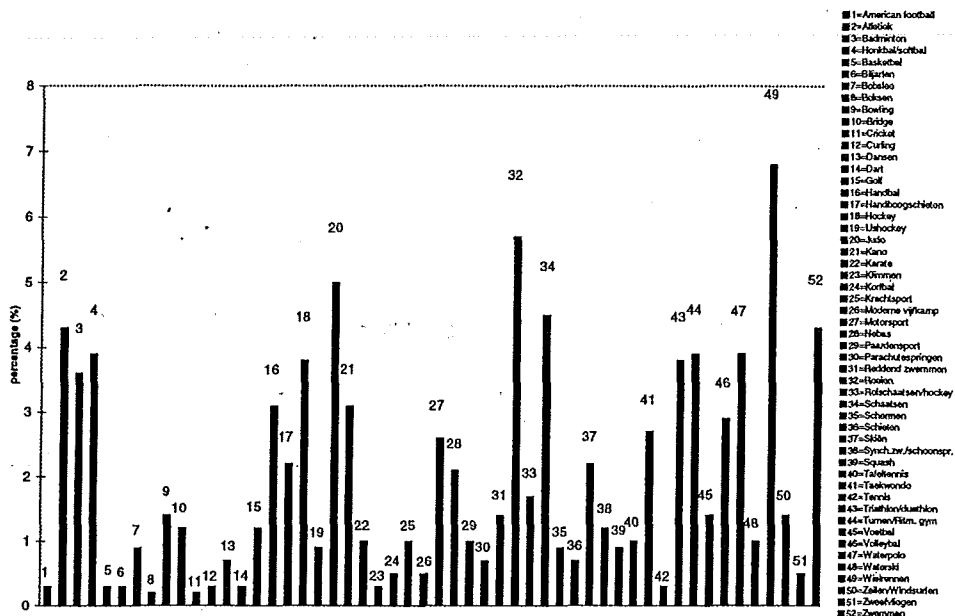
Het merendeel van de respondenten beoefende de sport op A- en B₂-niveau, respectievelijk 40.2% en 44.8% van de respondenten. Daarnaast bestond 10.0% van de respondenten uit C-sporters en 5.0% uit B₁-sporters (figuur 2). Vijftien respondenten hadden hun topsportniveau niet ingevuld. Het topsportniveau van de respondenten was niet identiek aan het topsportniveau van de totale populatie die was aangeschreven. In absolute aantallen geteld, bleek dat de B₂-sporters het sterkst vertegenwoordigd waren. Maar deze categorie vormt echter ook 56% van alle door het NOC*NSF ondersteunde sporters. Relatief gezien was de respons van de A- en B₁-sporters het best. Van alle aangeschreven A-sporters retourneerde 85% een bruikbaar ingevulde vragenlijst. De B₁-sporters leverden een respons van 75%. De respons van alle aangeschreven B₂- en C-sporters was aan de lage kant (respectievelijk 36% en 24%).

Figuur 2.
Topsportniveau van de respondenten.

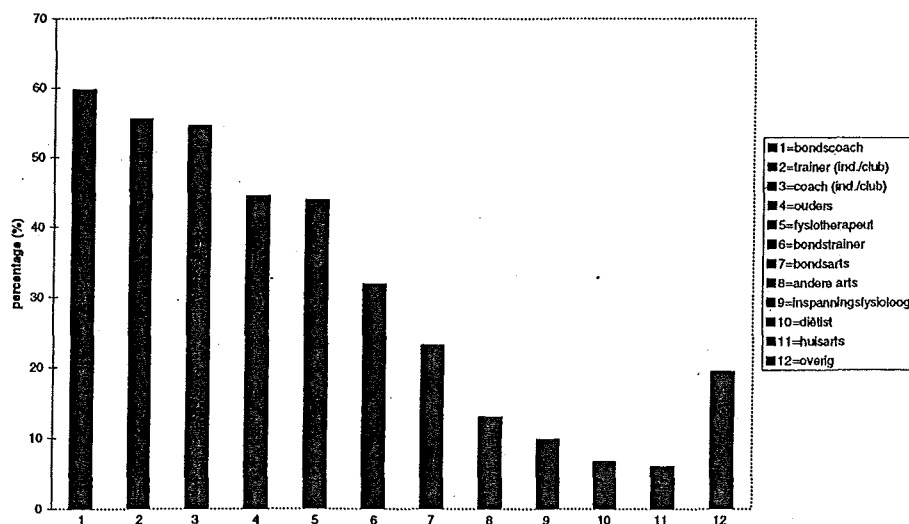
Door de respondenten werden 52 sporten gerepresenteerd. Het grootste deel van de meewerkende topsporters waren wielrenners, roeiers, judoka's, schaatser, atleten en zwemmers (figuur 3).

Figuur 3.
Sporttakken van de respondenten.

De topsporters werd gevraagd door wie zij begeleid werden bij de sportcarrière (figuur 4). Elke sporter kon meerdere begeleiders invullen. Het grootste deel van de respondenten gaf aan begeleid te worden door een bondscoach (59.8%), een individuele/club trainer (55.5%) of een individuele/club coach (54.6%). Verder werden de ouders (44.5%) en fysiotherapeuten (44.0%) het meest door de respondenten genoemd als begeleiders van de sportcarrière.

Figuur 4.
Begeleiders van de respondenten.

Van de respondenten had het merendeel nog nooit een dopingcontrole ondergaan (tabel 1). Tien topsporters hadden deze vraag niet ingevuld.

Tabel 1.
Aantal ondergane dopingcontroles tijdens sportcarrière.

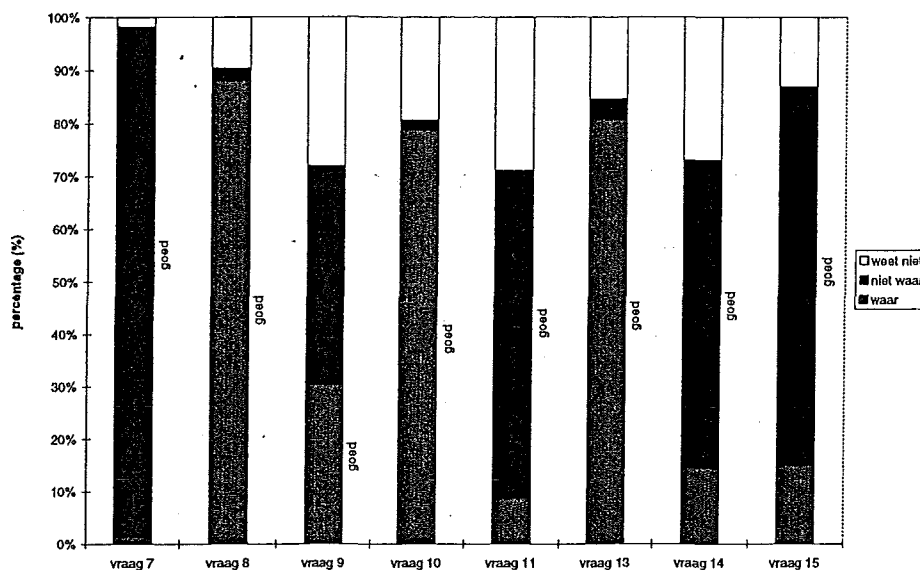
0 dopingcontroles	1-3 dopingcontroles	4-10 dopingcontroles	> 10 dopingcontroles
53.2%	28.2%	12.6%	6.0%

5. 2 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Alle respondenten

Hieronder staan de antwoorden op de kennisvragen 7 t/m 11 en 13 t/m 15, zoals deze door de gehele groep respondenten werden gegeven (figuur 5).

Figuur 5.
Antwoorden op kennisvragen.

- Vraag 7.** Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole. (*niet waar*)
- Vraag 8.** Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken ook al duurt het enkele uren. (*waar*)
- Vraag 9.** Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, ik moet het dopingcontroleformulier altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole. (*waar*)
- Vraag 10.** Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen kan een schorsing voor langere termijn opleveren. (*waar*)
- Vraag 11.** Voedingssupplementen bevatten nooit dopinggeduide stoffen. (*niet waar*)
- Vraag 13.** Hoestdrankjes kunnen verboden stoffen bevatten die op de dopinglijst staan en daarop kun je dus positief worden getest. (*waar*)
- Vraag 14.** Natuurlijke producten bevatten nooit verboden stoffen. Je kunt ze gebruiken als je wilt. (*niet waar*)
- Vraag 15.** Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden. (*niet waar*)

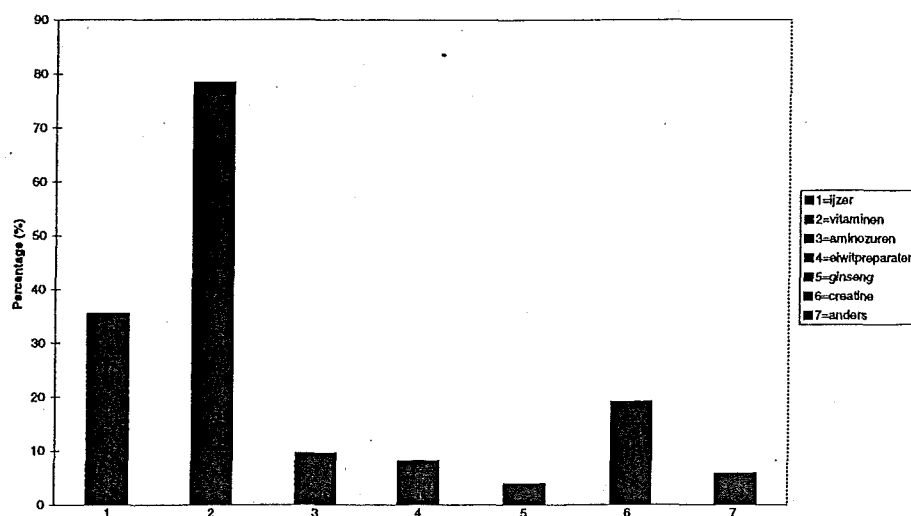
De topsporters werd allereerst een aantal kennisvragen over de dopingcontrole gesteld. Uit de antwoorden bleek dat bijna alle respondenten (96.9%) er van op de hoogte waren dat niet alleen de winnaar geselecteerd kan worden voor een dopingcontrole na afloop van een wedstrijd. Het merendeel (88.1%) van de meewerkende topsporters was zich er van bewust dat de dopingcontrole afgemaakt moet worden, ook al duurt het enkele uren. 69.7% van de respondenten wist **niet** dat de sporter, al is hij of zij het niet eens met de dopingcontroleprocedure, het dopingcontroleformulier te allen tijde moet ondertekenen na afloop van de dopingcontrole. Dat het weigeren van een dopingcontrole een schorsing voor langere termijn kan opleveren, was bij 21.2% van de respondenten **niet** bekend.

Vervolgens werd aan de respondenten gevraagd of bepaalde producten dopinggeduide stoffen bevatten. Een aanzienlijk deel van de respondenten wist **niet** dat voedings-supplementen (37.5% van de respondenten), hoestdrankjes (19.2%) en natuurlijke producten (41.4%) dopinggeduide middelen kunnen bevatten. Meer dan een kwart van de respondenten (27.9%) was er niet van op de hoogte dat medicijnen op doktersvoorschrift niet altijd gebruikt mogen worden vanwege de dopingreglementen.

Op de 8 kennisvragen konden door de 595 respondenten in totaal 4760 antwoorden gegeven worden. Echter, 67 keer werd een vraag niet beantwoord. Van de 4693 ingevulde vragen werden er 71% correct beantwoord.

Vele respondenten gaven te kennen aanvullende producten te gebruiken. Het meest werden vitamines als aanvullend product genoemd. Deze werden door 78.2% van de respondenten gebruikt. De andere producten die het meest werden aangegeven als aanvullend product, waren ijzerpreparaten (door 35.6%) en creatine (19.2%). Vierentwintig (4.0%) topsporters meldden Ginseng te gebruiken. Daarnaast gaf 6.2% van de respondenten aan "andere supplementen" te gebruiken. Hier werden onder andere muscle caps en cafeïne pil ingevuld (figuur 6).

Figuur 6.
Aanvullende producten.

Topsportniveaus

Een verschil in goed beantwoorde kennisvragen was ook waar te nemen tussen de diverse topsportniveaus. De kennis van de respondenten van het A-niveau was beter dan van de respondenten van het B₁- en B₂-niveau. Sporters van het B₁-niveau scoorden het laagst op de acht kennisvragen (tabel 2).

Tabel 2. Het aantal goed beantwoorde kennisvragen door de diverse topsportniveaus en leeftijdsgroepen. (gemiddelde (gem.) ± standaarddeviatie (SD)).

Topsportniveau	gem. ± SD	Leeftijd	gem. ± SD
A-niveau	5.9 ± 1.6	≤ 17 jaar	4.9 ± 1.6
B ₁ -niveau	5.0 ± 1.8	18-25 jaar	5.5 ± 1.6
B ₂ -niveau	5.4 ± 1.7	26-30 jaar	6.0 ± 1.6
C-niveau	5.7 ± 1.7	≥ 31 jaar	5.7 ± 2.0

Leeftijdsgroepen

Het aantal goed beantwoorde kennisvragen verschilde tussen de leeftijdsgroepen. De jongeren tot 18 jaar hadden beduidend minder kennisvragen goed dan de 26-30 jarigen en de ouder dan 30 jarigen. Verder bleek dat de 18-25 jarigen minder kennisvragen goed beantwoordden vergeleken met de 26-30 jarigen (tabel 2).

5. 3 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

In de enquête kregen de topsporters een aantal vragen over het gebruik van dopinggeduide middelen voorgelegd. Tevens werd hun mening over dopingcontroles in Nederland en over de straffen van positief bevonden topsporters gevraagd.

Zestien respondenten (2.7%) gaven te kennen ooit middelen, waarvan ze wisten dat ze op de dopinglijst stonden, gebruikt te hebben met het doel de sportprestatie te verbeteren. Zes respondenten hadden deze vraag niet beantwoord. Het aantal respondenten dat erover dacht om in de toekomst eventueel middelen die op de dopinglijst staan, te gaan gebruiken, bestond uit negentien personen (3.2%). Een kleine 4% van de respondenten vond dat er een druk op sporters in Nederland ligt om doping te gebruiken. Van de 595 aan het onderzoek meewerkende topsporters had 9% geen mening over deze vraag. Een percentage van 27.6% vond juist dat er een druk ligt op de sporters in Nederland om doping *niet* te gebruiken.

Medicijnen kunnen verboden dopinggeduide middelen als bestanddeel bevatten. Daardoor kunnen zij aanleiding geven tot een positieve uitslag bij een dopingcontrole. Op de vraag of de topsporters hun eigen medicijnen controleren, antwoordde 43.2% van de respondenten bevestigend. Door 138 meewerkende topsporters (23.8%) werd gemeld dat zij hun medicijnen soms controleren.

Meer dan de helft van de respondenten (54.5%) was van mening dat er in Nederland onvoldoende dopingcontroles worden uitgevoerd. Ook gaf het merendeel (68.3%) van de meewerkende topsporters aan dat dopingcontroles tijdens grote toernooien in Nederland moeten plaatsvinden. Op de vraag of er out-of-competition dopingcontroles in Nederland moeten plaatsvinden, antwoordden 271 respondenten (46.2%) hier voorstander van te zijn.

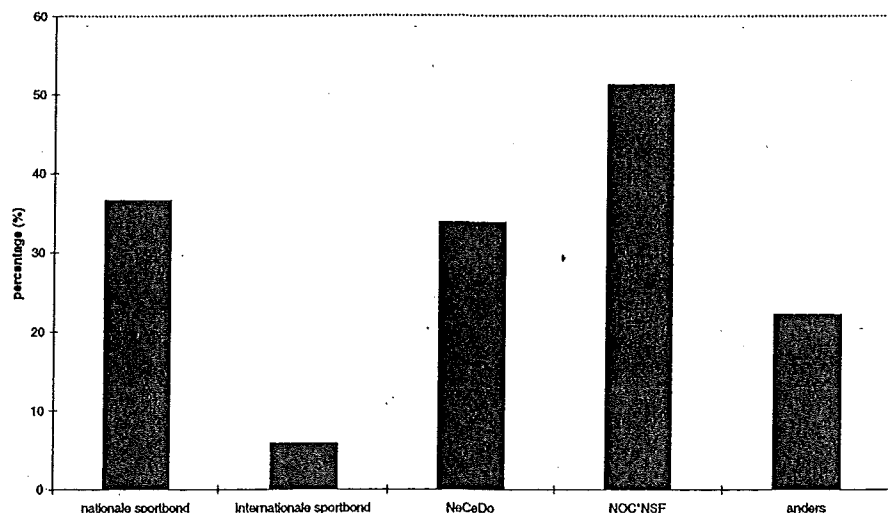
Om te achterhalen welke mening de topsporters over de straffen voor positief bevonden sporters hadden, werd de laatste vraag gesteld. Een groot deel van de respondenten (67.9%) oordeelde dat positief bevonden sporters harder gestraft moeten worden.

5. 4 Voorlichtingsprogramma

Alle respondenten

De meeste respondenten gaven aan, dat zij de informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport overwegend van het NOC*NSF krijgen. Daarnaast

Figuur 7. Organisaties waarvan sporters informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport krijgen.

meldden de topsporters dat zij ook informatie over de genoemde items van de nationale sportbond en van het NeCeDo ontvangen hadden (figuur 7).

Van alle respondenten gaf 52.1% aan dat ze zich niet voldoende geïnformeerd voelden over de dopingregels in de sport. De informatieverstrekking over de dopingcontroleprocedure werd door 49.7% van de meewerkende topsporters als niet voldoende beschouwd. Bij 372 respondenten (64.2%) bleek er een behoefte te bestaan aan meer informatie over medicijnen die wel en die niet gebruikt mogen worden. Een percentage van 74.2% was van mening dat de informatie over welke voedingssupplementen wel en niet gebruikt mogen worden onvoldoende was.

De opmerkingen en suggesties die de respondenten hebben gemaakt over de vragenlijst en de voorlichting staan weergegeven in tabel 3.

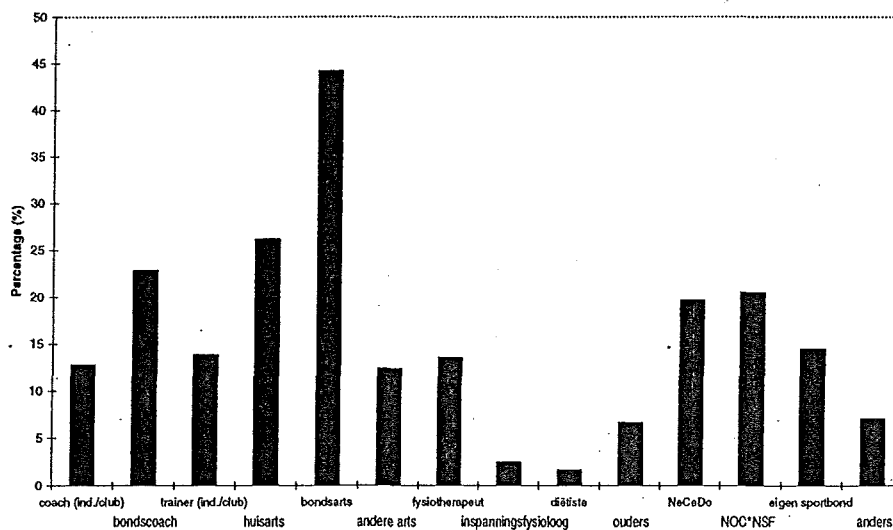
Tabel 3. Opmerkingen die de topsporters hebben gemaakt naar aanleiding van de vragenlijst en de voorlichting.

Suggesties/Opmerkingen m.b.t. voorlichting en vragenlijst	Genoemd
Meer informatie geven/folders verspreiden over doping, dopinglijsten etc.	29x
(Regelmatig) een folder/nieuwsbrief/dopingwaaier uitgeven aan sporters gesteund door NOC*NSF.	23x
Initiatief is erg goed.	19x
Kunt u mij informatie/dopingwaaier toesturen?	18x
Informatie geven via sportbonden/bondsblad.	18x
Informatie actueel houden m.b.t. verboden middelen, ook hoestdrankjes e.d.	17x
Beginnende/jeugdige topsporters informeren zodra ze de officiële B/C status krijgen.	16x
Lezing/cursus geven over alle aspecten van doping aan topsporters (mondelijke informatie).	12x
Informatie geven bij (selectie)trainingen.	10x
Schadelijke (en positieve) effecten van doping tonen m.b.v. foto's/verhalen.	10x
Meer dopingcontroles in praktijk brengen nationaal en internationaal.	10x
Bij mijn sport weinig ervaring met doping (taekwondo, kunstrijden, waterpolo, golf, trampolinespringen, parachute springen, ritmische sport gymnastiek).	10x
Informatie geven via sportverenigingen/in sporthal.	6x
Dopingwaaier is goed.	6x
Bij welke supplementen/natuurlijke middelen moet je oppassen?	5x
Meer informatie over medicijnen die dopinggeduide middelen bevatten.	5x
In mijn sport is er weinig aandacht voor dopinggebruik (motorsport, kunstschaatsen).	5x
Informatie geven via bondscoach/trainer.	4x
Uitgebreidere lijst toegestane en verboden middelen.	4x
Hoe kom ik aan de waaier?	4x
Duidelijk aangeven wat contactadres is van NeCeDo.	4x
Houd de informatie simpel/korte lijst met middelen die goed of fout zijn.	4x
Dopinggebruik niet relevant in mijn sport (dammen, golf).	4x
Informatie geven via NOC*NSF.	3x
Informatie via bondsarts of fysiotherapeut.	3x
Informatie geven bij belangrijke evenementen.	3x
Kleine folder sturen naar sporter, meer informatie in een aan te vragen pakket.	3x
Ook artsen en trainers/coaches goed informeren wat wel/niet mag m.b.t. doping.	3x
Welke voedingssupplementen mogen wel/niet?	3x
Misschien beter voorlichting per sporttak.	3x
Meer nadruk leggen op de praktijk/illustraties en voorbeelden uit praktijk.	3x
Sporter hoeft geen kennis te hebben over doping. Voor vragen naar (bonds)arts dan zit je goed.	3x
Informatie via club/ploegarts.	2x
Informatie geven via media b.v. Sport International.	2x
Folders/posters over doping en NeCeDo in wachtkamer huisarts/medische instantie/apotheek.	2x
Hoeveelheden die gebruikt mogen worden aangeven en hoe lang stoffen in het lichaam blijven.	2x
Ook niet-topsporters informeren over dopinggebruik b.v. op sportscholen.	2x
Een demonstratie geven van een dopingcontrole.	2x
Mijn bond geeft veel te weinig informatie over doping (triathlon, wielrennen)	2x
De sporter is zelf verantwoordelijk.	2x
Als doping wordt geconstateerd, moet je uitgesloten worden van sportwedstrijden	2x

Pocketboekje uitgeven over controle met daarin voorbeeld van invullen dopingcontroleformulier.	1x
Symposium enkele jaren geleden was erg informatief.	1x
Dubbele benamingen van verboden middelen.	1x
Dopinggebruiker zijn verhaal laten vertellen.	1x
Wat als een positief bevonden sporter niet wist dat de gebruikte middelen doping bevatten?	1x
Voorlichting moet objectief zijn.	1x
Bondsartsen 1x per jaar informatie laten geven over doping (toelichting op waaiër b.v.).	1x
Regionale bijeenkomsten opzetten.	1x
Duidelijkere en humanere regels voor out-of-competition controles.	1x
Actuele informatie losbladig versturen zodat het in te voegen is in de dopingwaaier.	1x
Straffen moeten mondiaal gelijk zijn; Eén maat voor alle sportbonden.	1x
Begin met voorlichting bij sporten, waar er nog weinig over doping bekend is.	1x
Doping die niet te controleren is vrijgeven/toestaan.	1x
Er zijn genoeg mogelijkheden om goed over doping geïnformeerd te worden.	1x
Goede enquête.	1x
Vullen actieve sporters de enquête naar waarheid in? (ik vroeger niet)	1x
Soigneurs van sportbonden stimuleren doping eerder dan dat ze het tegengaan.	1x
Onderscheid maken tussen denk- en andere sporten.	1x
Te veel geld naar dopingvoorlichting. Beter te gebruiken voor opleidingen/begeleiding.	1x
Ik wist niet dat de dopingwaaier van het NeCeDo is.	1x
Ook sportbond/coach moet gestraft worden als een sporter positief wordt bevonden.	1x

De bondsarts bleek de meest geraadpleegde persoon voor informatie over doping, dopingcontroles of medicijngebruik te zijn. Bij hem/haar ging 44.2% van de respondenten te rade. De huisarts en de bondscoach werden door een geringer aantal topsporters benaderd met vragen over doping gerelateerde onderwerpen. Door 117 respondenten (19.7%) werd het NeCeDo genoemd als instantie die men raadpleegt met vragen over doping (Figuur 8).

Figuur 8. Personen/ instanties waarnaar de topsporters toe gaan voor informatie over doping, dopingcontroles of medicijngebruik.

Topsportniveau

Respondenten van het A-niveau meldden dat zij zich voornamelijk tot het NOC*NSF te wenden voor informatie. De sporters van het B₁-niveau gaven aan dat zij voor inlichtingen vooral naar de nationale sportbond toestappen. De bondsarts werd door de respondenten van alle vier topsportniveaus frequent als bron voor informatie genoemd (percentage tussen de 38.1% en 60.3%).

Leeftijd

Uit de vragen of men voldoende geïnformeerd was over verschillende items omtrent doping kwam naar voren dat vooral de jongeren tot 18 jaar zich slecht geïnformeerd voelden. De meeste respondenten tot en met 30 jaar gaven aan de bondsarts te raadple-

gen voor informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik. Door de groep respondenten van 31 jaar en ouder werd de huisarts het meest genoemd als persoon naar wie men toe stapt voor informatie. Het NeCeDo werd vaker genoemd door de 26-30 jarigen (30.1%) dan door de groep tot 18 jaar (10.7%).

5. 5 NeCeDo/Dopingwaaier

Alle respondenten

Uit de resultaten kwam naar voren dat 289 topsporters (49.5%) het NeCeDo al kenden voordat ze het enquêteformulier ontvingen. Van deze 289 topsporters was 75.1% bekend geworden met het NeCeDo via het NOC*NSF. Een deel van de respondenten gaf aan door publikaties van/over het NeCeDo (28.0%) en via de sportbond (27.0%) op de hoogte te zijn gekomen van het bestaan van het NeCeDo.

Van de 595 respondenten wisten 316 personen (53.4%) niet hoe ze in contact met het NeCeDo konden komen.

De dopingwaaier van het NeCeDo was bij 326 topsporters (54.8%) bekend. Van deze 326 personen die de dopingwaaier kenden, had 84.0% de dopingwaaier in het bezit. De dopingwaaier werd door deze personen voornamelijk thuis bewaard (73.7%), maar werd ook door een aantal in de sporttas meegenomen (20.1%). De meeste respondenten (52.5%) hadden de dopingwaaier via het NOC*NSF gekregen. Via de sportbond (31.4%) en het NeCeDo (23.0%) had ook een aantal respondenten de waaier ontvangen.

Van de 326 respondenten die de dopingwaaier kenden, hadden 269 sporters de waaier daadwerkelijk gelezen. Drie respondenten gaven niet aan of ze de waaier wel of niet gelezen hadden. Door 54 personen was de waaier niet gelezen. De voornaamste redenen hiervoor waren dat ze de waaier niet in het bezit hadden (33.3%), het thema niet aansprak (24.1%), ze het niet van toepassing vonden (22.2%) of omdat ze geen tijd hadden om het te lezen (20.4%).

Van de 269 mensen die de waaier gelezen hadden, had een grote meerderheid de algemene informatie (93.8%) en de lijst van verboden middelen (92.9%) gelezen. Een iets geringer aantal had de lijst van toegestane middelen (89.5%) en de dopingcontroleprocedure (89.6%) doorgenomen.

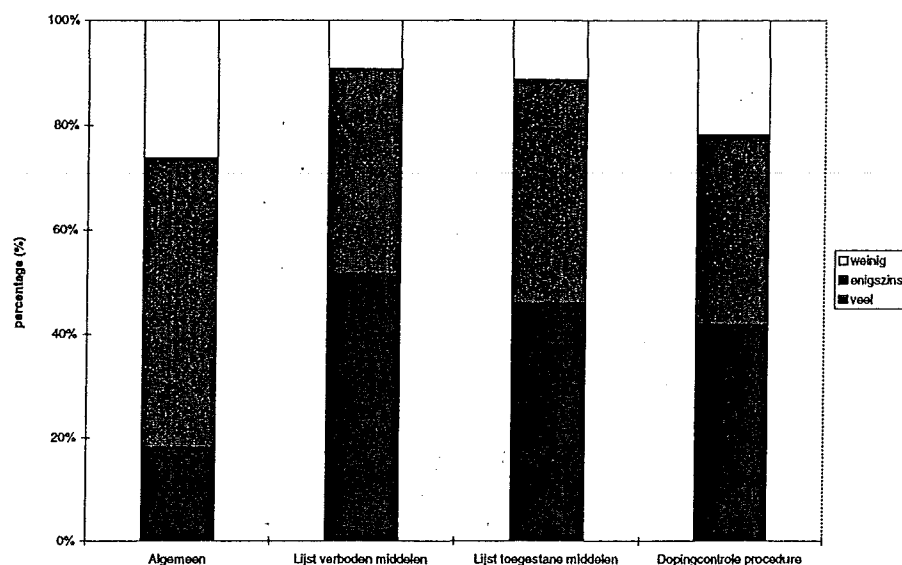
Het merendeel van de respondenten was van mening dat de verschillende delen van de dopingwaaier goed bruikbaar waren (tabel 4). De waardering van de verschillende onderdelen werd aangegeven door een cijfer (tabel 4).

Tabel 4. Bruikbaarheid en waardering van de verschillende delen van de dopingwaaier. Bruikbaarheid aangegeven in het absolute en relatieve (%) aantal respondenten, de waardering in een cijfer.

	haast niet bruikbaar	enigszins bruikbaar	goed bruikbaar	cijfer
Algemene informatie	7 (3.6%)	77 (39.7%)	110 (56.7%)	7.3
Lijst verboden middelen	17 (8.8%)	73 (37.8%)	103 (53.4%)	7.5
Lijst toegestane middelen	13 (6.9%)	59 (31.4%)	116 (61.7%)	7.6
Dopingcontroleprocedure	5 (2.7%)	45 (23.9%)	138 (73.4%)	7.7

De lijst van verboden middelen gaf 51.6% van de respondenten veel nieuwe informatie. In de lijst van toegestane middelen en het deel "dopingcontroleprocedure" stond voor respectievelijk 45.9% en 42.0% van de respondenten veel nieuwe informatie (figuur 9).

Figuur 9. Nieuwe informatie in de delen van de NeCeDo-dopingwaaier.

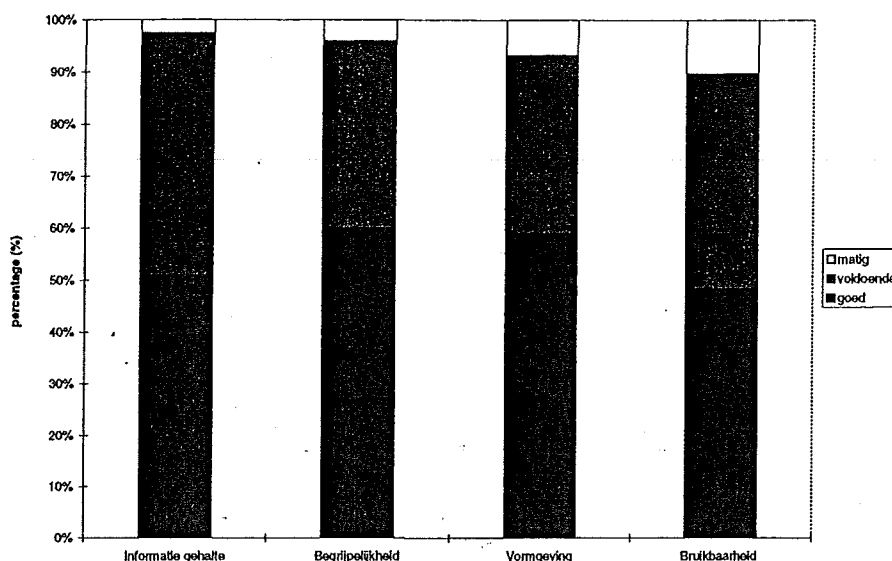
Het cijfer waarmee de meewerkende topsporters de totale dopingwaaier waardeerden was een 7.7 op een schaal van 0 tot 10. Van de totale groep respondenten was 73% tevreden over de waaier. Echter, 27% van de respondenten gaf aan bepaalde items in de waaier te missen. De opmerkingen die werden gemaakt als reactie op de vraag: "Is er informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik die je in de dopingwaaier mist of waar je meer over zou willen weten?" staan weergegeven in tabel 5.

Tabel 5. Opmerkingen naar aanleiding van een vraag over de dopingwaaier.

Is er informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik die je in de dopingwaaier mist of waar je meer over zou willen weten?	Genoemd
De waaier is niet actueel genoeg. Wat zijn de nieuwste ontwikkelingen?	12x
De toegestane middelen/medicijnen.	10x
Meer over dopinggeduide middelen die (homeopathische) medicijnen, voedingssupplementen, natuurlijke producten en hoestdrankje kunnen bevatten.	10x
Wat te doen als een controle niet volgens het protocol gaat?	7x
Eenvoudige (Nederlandse) en eenduidige terminologie van middelen.	5x
Lijst van verboden middelen.	5x
Hoeveel je van een bepaalde stof mag binnen krijgen (b.v. aspirines).	3x
De werking en effecten van doping op korte en lange termijn.	3x
Is Red Bull toegestaan?	2x
Meer praktijkgericht op tak van sport.	2x
Hoe zit het met de paardensport?	2x
Hoe controleer ik mijn medicijnen, in de bijsluiters staan namen die ik niet terug vind.	1x
Medicijngebruik bij Astma.	1x
Wat te doen als je een vliegtuig/boot moet halen en bij de dopingcontrole geen urine kan produceren?	1x
Uitbreider. Misschien een apart boekje naast de dopingwaaier?	1x
Ik heb meer info nodig maar daarvoor ga ik naar b.v. mijn arts.	1x
Moelijk om verboden middelen terug te vinden. Of iets wat je gebruikt misschien een verboden bestanddeel bevat.	1x
Wat gebeurt er als je positief wordt bevonden?	1x
Hoe zit het met pruimtabak en nog sterkere "dip" (Kopenhagen) bij honkbal?	1x

De kwaliteit van de totale dopingwaaier werd beoordeeld op informatiegehalte, begrijpelijkheid, vormgeving en bruikbaarheid. Het merendeel van de respondenten vond de kwaliteit van deze aspecten goed of voldoende. Geen enkele sporter gaf aan dat hij/zij de kwaliteit slecht vond (figuur 10).

Figuur 10. De kwaliteit van de dopingwaaier.

Topsportniveau

Het NeCeDo was bij het merendeel (61.1%) van de meewerkende topsporters van het A-niveau bekend. Zij waren duidelijker beter op de hoogte van het bestaan van het NeCeDo dan de sporters uit de lagere topsportniveaus, waar de bekendheid varieerde tussen de 31.6% en 45.9%.

Vragen over de bekendheid van de dopingwaaier toonden aan dat deze bekendheid groter was naarmate het topsportniveau hoger werd (tabel 6).

De meeste topsporters van het A- en B₂-niveau ontvingen de dopingwaaier via het NOC*NSF (respectievelijk 57.6% en 53.6%). De respondenten van het B₁- en C-niveau kregen de waaier voornamelijk via de sportbond (respectievelijk 78.6% en 45.0%).

Tabel 6. Bekendheid van de dopingwaaier bij de diverse leeftijdsgroepen en topsportniveaus.

Leeftijd	Bekend bij:	Topsportniveau	Bekend bij:
≤ 17 jaar	26.8%	A-niveau	67.5%
18-25 jaar	56.7%	B ₁ -niveau	58.6%
26-30 jaar	66.7%	B ₂ -niveau	47.7%
≥ 31 jaar	46.9%	C-niveau	36.2%

Leeftijd

Bij 23.2% van de jongste categorie topsporters (jonger dan 18 jaar) genoot het NeCeDo bekendheid voor aanvang van de enquête. Bij de groep 26-30 jarigen bedroeg dit percentage 63.3%. Vooral de respondenten van tot 18 jaar (66.1%) en van het B₁-niveau (69.0%) wisten niet hoe ze in contact met het NeCeDo konden komen.

De dopingwaaier was niet bij alle groepen even bekend. Van de verschillende leeftijdsgroepen zijn de jongeren tot 18 jaar het minst bekend met de dopingwaaier (tabel 6).

De verschillende leeftijdsgroepen hadden de dopingwaaier voornamelijk in het bezit gekregen via het NOC*NSF. In de jongste groep (tot 18 jaar) had niemand een waaier via het NeCeDo ontvangen, terwijl een deel van de respondenten uit de hogere leeftijdsgroepen aangaf deze wel via het NeCeDo ontvangen te hebben.

Bekendheid dopingwaaier en kennis omtrent doping

Het kennisniveau over doping, dopingcontroles en medicijngebruik van de respondenten die de dopingwaaier kenden, was beduidend hoger dan van de overige respondenten. De topsporters die de dopingwaaier kenden, hadden gemiddeld 6.11 kennisvragen goed beantwoord. Het gemiddeld aantal goed beantwoorde vragen door de overige respondenten was beduidend lager met gemiddeld 4.47 goed beantwoorde vragen.

6 Discussie

6. 1 Persoonlijke gegevens

De 1332 aangeschreven topsporters werden allemaal door het NOC*NSF ondersteund. De 595 respondenten vertegenwoordigden 44.7% van de totale groep topsporters in Nederland. Hiermee was de respons hoger dan in 1993, die destijds 40.2% bedroeg. Het verdeling van de sportniveau van de respondenten verschilde van het niveau van de 1322 aangeschreven topsporters. De A- en B₂-sporters waren in absolute zin het best vertegenwoordigd. Daarentegen hadden de A- en B₁-sporters in relatieve zin het best hun medewerking verleend. Het is verheugend te kunnen constateren dat veel A-sporters hun medewerking verleenden. Zij behoren immers tot de sporters die ook het meest met doping(controles) te maken hebben.

Opgemerkt moet worden dat de samenstelling van de groep topsporters die door het NOC*NSF gesteund wordt, voortdurend aan veranderingen onderhevig is. Dit komt door regelmatige aanwas van nieuwe sporters en door carrièrebeëindiging van "oude" topsporters. Anderzijds kan een sporter door een periode van mindere prestaties (tijdelijk) steun van het NOC*NSF onthouden worden.

Uit het huidige enquête-onderzoek kwam naar voren dat Nederlandse topsporters begeleiding op uiteenlopend gebied kregen. Het overgrote deel van respondenten werd begeleid door een bondscoach, individuele/club trainer en individuele/club coach. Deze bevinding werd ook in het onderzoek van 1993 waargenomen. Twijfelachtig is of het verschil tussen een coach en een trainer voor alle respondenten duidelijk was. Omdat veel sporters aangaven door de coach begeleid te worden, is het van belang dat ook deze persoon de nodige kennis over doping heeft. Opvallend was de rol van de ouders, zoals die ook al uit het onderzoek van 1993 naar voren kwam. Respectievelijk 30% (in 1993) en 44.5% (in 1997) van de respondenten noemden de ouders als begeleiders. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de jongere topsporters (tot 18 jaar en 18-25 jarigen en de B₁-sporters) vaak nog thuis wonen, waardoor het beoefenen van sport een belangrijke rol in het gehele gezinsleven kan spelen. De ouders zijn hierdoor al vaak rechtstreeks betrokken bij de sportbeoefening. Ook is gebleken dat evenals in 1993 een groot aantal sporters een fysiotherapeut in hun netwerk van begeleiders noemt. De fysiotherapeut werd veel vaker als begeleider genoemd dan de bondsarts of huisarts.

6. 2 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

De antwoorden op de kennisvragen waren bedoeld om een indruk van het kennisniveau van de respondenten over doping, dopingcontroles en medicijngebruik te verkrijgen. Evenals in het onderzoek van 1993 werd geen enkele vraag door alle meewerkende topsporters juist beantwoord. Een aantal respondenten gaf zelf aan dat ze niet voldoende over doping wisten. Het betrof hier voornamelijk beoefenaren van sporttakken als golf, denksport e.d. Een mogelijke verklaring voor de door hen zelf aangegeven beperkte kennisniveau kan zijn, dat deze sporters in hun sporttak weinig met doping geconfronteerd worden.

De kennis over de dopingcontroleprocedure bleek bij een groot aantal sporters hiaten te vertonen. Vooral de verplichtingen die hieraan gekoppeld zijn, bleken onvoldoende bekend bij de sporters. Het is namelijk een voorschrift dat een dopingcontrole te allen tijde afgemaakt moet worden en het dopingcontroleformulier ondertekend dient te worden. In 1993 was 11% van de respondenten van mening dat je een dopingcontrole mag weigeren. In het huidige onderzoek was het percentage sporters dat deze vraag

foutief beantwoorde bijna verdubbeld. Bij veel (inter-)nationale sportorganisaties wordt het weigeren van een dopingcontrole gelijkgesteld met een positieve uitslag. In de dopingwaaier van het NeCeDo (editie oktober 1995) worden deze verplichting en de daaraan gekoppelde consequenties nadrukkelijk aangegeven. Vanwege de leemten in de kennis omtrent de dopingcontroleprocedure bij een groot aantal sporters zullen deze aspecten van de dopingcontroleprocedure in de nieuwe voorlichting zeer nadrukkelijk onder de aandacht van de sporters gebracht dienen te worden. De bevindingen over de aanwezige dopingkennis alsmede het steeds wisselende bestand van topsporters dat door het NOC*NSF ondersteund wordt, leiden tot de conclusie dat een permanente en regelmatig terugkerende informatieverstrekking aan de nationale topsporters aangewezen is.

Bij opmerkelijk veel respondenten was niet bekend dat voedingssupplementen en zogenaamde natuurlijke producten ook dopinggeduide middelen als bestanddeel kunnen bevatten. Ruim een kwart van de meewerkende topsporters was er niet van op de hoogte dat hoestdrankjes en medicijnen op doktersvoorschrift eveneens verboden substanties kunnen bevatten. Deze leemten werden in 1993 eveneens waargenomen. Sindsdien is in de gehele voorlichtingscampagne ruime aandacht aan deze aspecten besteed. In de dopingwaaier (editie oktober 1995) wordt zelfs expliciet aanbevolen om altijd de voedingssupplementen en natuurlijke producten te controleren op verboden stoffen. Verder is in de dopingwaaier van 1997 onder meer een waarschuwing voor hoestdrankjes en (homeopathische en natuurgeneeskundige) geneesmiddelen die dopinggeduide stoffen kunnen bevatten, opgenomen.

Veel respondenten gaven aan aanvullende middelen, zoals vitamines, ijzer en creatine te gebruiken. Van de producten, die in de vragenlijst stonden vermeld, is Ginseng naar het oordeel van de NeCeDo een risicoproduct. Met het gebruik van Ginseng is enige voorzichtigheid geboden omdat dit preparaat verboden dopinggeduide middelen als bestanddeel kan bevatten. Het percentage respondenten dat Ginseng gebruikte, was in vergelijking met 1993 iets toegenomen, namelijk van 2.6% naar 4.0%. Twee sporters vulden bij "andere supplementen" de naam van producten die dopinggeduide stoffen bevatten (cafeïne pil) of kunnen bevatten (muscle caps).

In de voorlichting over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport is de laatste jaren expliciete aandacht aan die onderwerpen, waarin leemten in de kennis van sporters bestonden, besteed om deze kennis van de topsporters te verbeteren. Toch blijkt uit de enquête dat een groot aantal sporters nog onvoldoende kennis over deze materie bezit. De uitslag geeft waarschijnlijk ook nog een positiever beeld van de feiten, aangezien er een oververtegenwoordiging van A-sporters, die een bovengemiddelde dopingkennis bezitten, was. Verder is gebleken dat er een positieve relatie bestaat tussen het bekend zijn met de dopingwaaier van het NeCeDo en het kennisniveau over doping. Helaas bleek dat slechts 54.8% van de respondenten bekend was met deze dopingwaaier. Dit pleit er voor om de verstrekking van de dopingwaaier aan topsporters zodanig te stroomlijnen dat een veel hoger percentage topsporters deze in zijn bezit krijgt.

De geringere ervaring van de B-sporters vergeleken met de A-sporters kan een reden zijn voor de slechtere score van de B-sporters op de kennisvragen. De A-sporters bleken de meeste dopingkennis te bezitten. Zij worden uiteraard ook veel vaker met doping geconfronteerd. Uit een Australisch onderzoek kwam hetzelfde beeld naar voor. Sporters van een hogere sportniveau bezaten meer kennis over doping dan de sporters van lagere sportniveaus (ASDA 1993; ASDA, 1994).

De jongste leeftijdscategorie (tot 18 jaar) beantwoorde beduidend minder kennisvragen goed dan alle oudere leeftijdscategorieën. Oudere sporters hebben uiteraard meer ervaring in de sport en ook in alle daarmee gepaard gaande facetten, inclusief doping. Hierdoor kunnen zij de nodige kennis en praktijkervaring opgedaan hebben. Daarnaast geeft de jongste groep topsporters aan dat zij zich over doping minder goed geïnformeerd

voelen dan de oudere sporters. Zij zijn ook minder bekend met het NeCeDo en met informatief materiaal over doping (dopingwaaier). Hieruit kan men afleiden dat in de voorlichting bijzondere aandacht aan de jongste categorie sporters besteed dient te worden.

6. 3 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Het overgrote deel van de respondenten gaf aan nooit dopinggeduide middelen te hebben gebruikt noch te overwegen om dit in de toekomst van plan te zijn. Een kleine minderheid van circa 3% antwoordde wel ooit doping gebruikt te hebben, terwijl eenzelfde percentage aangaf het gebruik van doping in de toekomst te overwegen. Deze gegevens geven een indicatie over het dopinggebruik door topsporters in Nederland. Het is niet uit te sluiten dat het antwoord op een vraag over een dergelijk gevoelig onderwerp als doping niet door alle sporters naar waarheid wordt ingevuld. Ook al is de anonimiteit gewaarborgd. Hierbij kan verwezen worden naar een opmerking van een van de respondenten, die toegaf doping gebruikt te hebben. Deze sporter merkte op dat hij of zij tijdens de actieve carrière nooit naar waarheid antwoordde op vragen over doping.

Minder dan de helft van de respondenten controleerde de eigen medicijnen op dopinggeduide middelen. Deze uitkomst was vergelijkbaar met het resultaat uit het onderzoek van 1993. Medicijnen kunnen verboden dopinggeduide middelen bevatten en zodoende aanleiding geven tot een positieve uitslag bij een dopingcontrole. De topsporters moet daarom worden aangeraden om de medicijnen te controleren op dopinggeduide middelen. Dit zouden ze zelf kunnen doen. Maar het is nog beter om de medicijnen door een ter zake deskundige arts of apotheker te laten controleren. Hier lijkt een taak voor de bondsarts weggelegd. Deze dient immers op de hoogte te zijn van de dopingreglementen (inclusief dopinglijsten) van zijn sportbond. Veel sporters gaven al aan dat zij de bondsarts hiervoor raadplegen. Een groot aantal, overwegend oudere sporters gaat te rade bij de eigen huisarts. Het is echter twijfelachtig of de huisarts de meest geschikte persoon voor deze informatie is. Uit recent onderzoek is gebleken dat slechts een zeer gering aantal huisartsen van mening is dat de eigen kennis over doping voldoende is. Het overgrote merendeel van de huisartsen geeft te kennen weinig van deze materie af te weten (Hartgens et al, 1998).

Sommige sporters waren van mening dat ze zelf geen kennis van doping hoefden te bezitten. Over dit onderwerp vertrouwden ze volledig op de (bonds-)arts. Door één van de respondenten werd in dit kader zeer terecht de opmerking geplaatst dat de sporter zelf verantwoordelijk is en blijft voor hetgeen hij/zij inneemt.

Minder dan 4% van de respondenten vond dat er een druk op sporters ligt om te starten met het gebruik van doping. Daarentegen gaf 27.6% van de sporters aan dat zij juist een druk ervoeren om geen doping te gaan gebruiken. In een onderzoek van ASDA (1993) werd aan de topsporters gevraagd of er een bepaalde druk in hun sportomgeving aanwezig was om doping te gaan gebruiken. Evenals in het huidige onderzoek gaf de meerderheid (bijna 65%) van de respondenten aan géén druk te voelen om over te gaan tot het gebruik van doping. Dertig procent voelde een lichte tot matige druk. Slechts 2.5% vond dat er een zware druk door de sportomgeving werd uitgeoefend om doping te gebruiken. De door de sporters ervaren druk kwam voornamelijk door de verwachtingen van de sporter zelf, meldde een kleine zestig procent van de respondenten. Andere redenen voor de aanwezige druk waren: verwachtingen van anderen (42%), financiële en sociale beloningen op het succes (38%) en andere sporters die wel doping gebruiken (30%) (ASDA, 1993).

Een groot deel van de topsporters vond dat er in Nederland nog te weinig doping-

controles werden verricht. In Nederland wordt in vergelijking met de omringende landen relatief weinig gecontroleerd. In 1997 werden er 596 dopingcontroles uitgevoerd door het NeCeDo. Dit staat in schril contrast met het aantal controles in de ons omringende landen. In België, bijvoorbeeld, werden in 1997 al 2000 dopingcontroles uitgevoerd. De Australian Sports Drugs Agency heeft eveneens de attitude van topsporters over dopingcontroles onderzocht. Hieruit bleek dat 83% van de respondenten het idee had dat dopingcontroles sporters ervan weerhouden doping te gaan gebruiken omdat het een afschrikkend effect zou hebben. Dit afschrikkende effect kwam volgens de topsporters voort uit de angst voor negatieve publiciteit die volgt na een positief testresultaat (41%), door de zware straffen (39.5%) en de dopingcontroles zelf (39%) (ASDA, 1993).

Iets minder dan de helft van de respondenten was van mening dat er in hun tak van sport out-of-competition dopingcontroles zouden moeten plaatsvinden. In de enquête werd geen specifieke toelichting gevraagd over de motieven die hieraan ten grondslag lagen. Uit het eerdere onderzoek bleek dat de voorstanders van dergelijke out-of-competition dopingcontroles vooral als motief opgaven, dat met dergelijke controles aangetoond kon worden dat de sporter zijn/haar sport "clean" beoefent.

Een ruime meerderheid van de meewerkende sporters was, net als in 1993, voorstander van dopingcontroles tijdens grote toernooien in Nederland. Ook vond het merendeel dat er hardere straffen moeten komen voor positief bevonden sporters. Wel werd door een respondent opgemerkt dat deze straffen mondiaal en bij alle sportbonden gelijk dienen te zijn. In lijn met deze opmerking is de uitkomst uit de onderzoeken van ASDA (1993 en 1994). Hieruit bleek dat de Australische atleten het idee hadden dat, alhoewel Australië het dopingprobleem serieus neemt en veel controles uitvoert, dit in andere landen niet altijd gebeurt. Waarbij vooral naar China, de Verenigde Staten en de Russische staten werd gewezen.

Uit de commentaren en opmerkingen van de respondenten aan het eind van de enquête bleek dat een deel van de sporters de mening is toegedaan dat de begeleiders van een positief bevonden sporter eveneens gestraft moeten worden. Waarvan niet iedereen op de hoogte blijkt te zijn, was dat ook officials en begeleiders die op enige wijze betrokken zijn bij overtreding van de dopingregels minimaal dezelfde straf kunnen krijgen als de positief bevonden sporter (dopingwaaier 1995, 1997). Deze officials en begeleiders kunnen echter alleen gestraft worden als ze lid van de betreffende bond zijn.

6. 4 Voorlichtingsprogramma

Meer dan de helft van alle respondenten gaf te kennen, dat men zich onvoldoende over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport geïnformeerd vond. Uit de enquête kwam naar voren dat er erg veel behoefte bestond aan informatie over voedings-supplementen (74.2%) en medicijnen (64.2%) die wel/niet mogen worden gebruikt. Aan de informatie over dopingregels en dopingcontroleprocedures blijkt eveneens nog het een en ander te verbeteren. Ongeveer de helft van de respondenten had het idee niet voldoende geïnformeerd te zijn over deze items. In 1993 gaf 75% van de topsporters te kennen behoefte te hebben aan meer voorlichting over doping- en medicijngebruik in de topsport. In 1997 waren de vragen betreffende de voorlichting specifiek gesteld dan in het onderzoek van 1993, waardoor de uitkomsten niet goed met elkaar te vergelijken zijn. Uit een onderzoek van ASDA (1993) kwam naar voren dat alle Australische topsporters een grote behoefte aan voorlichting over verboden middelen hadden. Deze behoefte bleek ook bij medici, coaches en ouders te bestaan. De voorlichting zou vooral toegespitst dienen te zijn op wat wel een en wat geen verboden middel is. Medici en landelijke sportorganisaties werden gezien als voorlichtende personen en organisaties. Coaches werden vrijwel niet genoemd. Medici, apothekers evenals de sporters zelf moeten weten wat de status is van voorgeschreven en vrij verkrijgbare geneesmiddelen.

Schriftelijk materiaal vond men hierbij een belangrijk ondersteunend voorlichtingsmiddel (ASDA, 1993). Samenvattend kan men stellen dat er (soms behoorlijke) leemten in de kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik geconstateerd werden. De sporters zelf waren van mening dat zij over deze onderwerpen te weinig geïnformeerd waren, waarbij vooral informatie over wel en niet toegestane (genees-) middelen ontbrak.

Uit het huidige onderzoek bleek dat, evenals in 1993, sporters voor informatie over doping voornamelijk de bondsarts en de huisarts raadpleegden. Bij het NeCeDo klopten ze duidelijk minder aan. Aangezien veel topsporters het idee hadden niet goed geïnformeerd te zijn en voor informatie hoofdzakelijk naar de bonds- of huisarts stapten, is het van belang dat de kennis van deze artsen over doping goed op peil is. In 1998 heeft het NeCeDo een onderzoek naar de kennis en attitude van huisartsen over doping gepubliceerd (Hartgens et al., 1998). Uit dit onderzoek kwam naar voren dat een groot aantal huisartsen de eigen kennis over doping en dopinglijsten als slecht kwalificeerde en graag beter geïnformeerd zou willen zijn. Deze bevindingen zijn in lijn met de resultaten van een onderzoek onder Australische artsen (ASDA, 1993).

Veel sporters worden begeleid door een coach. Derhalve lijkt het belangrijk dat ook de coaches de nodige kennis hebben over doping, dopingcontroleprocedure en medicijngebruik. Uit een onderzoek van ASDA (1996) onder 325 professionele en amateur coaches bleek dat 47% zich niet goed genoeg over doping geïnformeerd voelde en aangaf behoefte te hebben aan meer informatie over deze materie. Het is niet bekend hoe goed coaches in Nederland in de dopingmaterie ingewijd zijn.

De topsporters geven zelf ook aan dat zij graag meer info over dopingonderwerpen willen ontvangen. Zij suggereren om de informatievoorziening via periodieke uitgaven over doping of via het bondsblad te verkrijgen. Een deel van de sporters geeft verder aan dat de informatie actueel dient te zijn en dat sporters (m.n. de jongeren), zodra zij de B- of C-status krijgen, grondig geïnformeerd dienen te worden.

6. 5 NeCeDo/Dopingwaaier

De helft van de respondenten had nog nooit van het NeCeDo gehoord. Dit percentage was weliswaar lager dan in 1993 (66%), maar nog steeds behoorlijk groot. Iets meer dan de helft gaf aan niet te weten hoe ze met het NeCeDo in contact konden komen. Dat verklaart mede waarom maar slechts een klein percentage (20%) van de respondenten zei bij het NeCeDo aan te kloppen voor informatie over doping. Het is natuurlijk mogelijk dat het NeCeDo inmiddels door de recente publiciteit over dopinggebruik en dopingcontroles een grotere bekendheid heeft gekregen. In het kader van de informatievoorziening en deskundigheid over doping lijkt er een taak weggelegd om de bekendheid van het NeCeDo te vergroten.

De dopingwaaier was bij iets meer dan de helft van de respondenten bekend. Naarmate de respondent de sport op een lager niveau beoefende, was deze minder bekend met de dopingwaaier van het NeCeDo. De jongste leeftijdsgroep was het minst bekend met de dopingwaaier in vergelijking met de andere leeftijdsgroepen. De meerderheid van de meewerkende topsporters had de dopingwaaier via het NOC*NSF ontvangen. Over het algemeen vonden de respondenten dat er voldoende nieuwe, bruikbare informatie in de dopingwaaier stond. Waar men behoefte aan had, was meer informatie over dopinggeduide bestandsmiddelen in (homeopathische) medicijnen, voedingssupplementen, natuurlijke producten en hoestdrankjes. Men zou graag een uitgebreide lijst van toegestane en verboden middelen in eenvoudige en eenduidige terminologie willen hebben. Hoewel het NeCeDo de laatste jaren (in 1993, 1995, 1997) periodiek geactualiseerde dopingwaaiers had uitgegeven, vonden veel respondenten de waaier niet actueel genoeg. Het is mogelijk dat een deel van de topsporters niet op de hoogte was van het

verschijnen van nieuwe edities van de dopingwaaier. Anderzijds voorziet de dopingwaaier de lezer van meer algemene informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik en deze is niet specifiek voor een sporttak bedoeld.

Uit de resultaten kwam naar voren dat de kennis van sporters die de dopingwaaier kennen en/of in het bezit hebben beter was dan van degenen die de dopingwaaier niet kenden en/of niet in het bezit hebben. De dopingwaaier lijkt derhalve een bruikbaar middel voor overdracht van kennis over doping. Daarnaast kan mede een rol spelen dat sporters die meer interesse in en kennis van doping hebben gemakkelijker informatiebronnen over doping (zoals tijdschriftartikelen, publikaties, dopingwaaier e.d.) verkrijgen.

In zijn algemeenheid kan men stellen dat de jongste leeftijdscategorie de minste kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport heeft. Tevens zijn zij minder bekend met de kanalen om deze informatie te verkrijgen. Het lijkt derhalve een goede zaak om hen als een belangrijke doelgroep voor de voorlichting over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport te definiëren.

7 Conclusie

7. 1 Kennis over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

De kennis van topsporters over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport bleek een aantal hiaten te vertonen. Niet iedereen was goed op de hoogte van de verplichtingen bij een dopingcontrole, zoals onder andere het afmaken van de controle en het ondertekenen van het dopingcontroleformulier na afloop. Veel respondenten wisten niet dat medicijnen, ook indien zij op doktersvoorschrift zijn verkregen, dopinggeduide bestanddelen kunnen bevatten. Verder bleek een zeer groot aantal topsporters er niet van op de hoogte te zijn dat er in zogenaamde natuurlijke producten, voedings-supplementen en hoestdrankjes eveneens verboden bestanddelen aanwezig kunnen zijn. Vooral de topsporters tot 18 jaar, alsmede de B₁- en B₂-sporters scoorden het laagst op de kennisvragen. Al met al kan geconcludeerd worden dat de kennis van de topsporters over doping, dopingcontroles en medicijnverbruik in de sport verbeterd dient te worden. Vooral de jongste leeftijdsgroep en de B-sporters verdienen speciale aandacht bij het verstrekken van informatie over doping.

7. 2 Houding ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Iets minder dan 3% van de respondenten zei ooit doping te hebben gebruikt. Een gering aantal respondenten (3.2%) dacht erover in de toekomst doping te gaan gebruiken. Een kleine minderheid (4%) van de topsporters vond dat er een druk ligt op de sporter om doping juist wel te gaan gebruiken. Daarentegen was 27.6% van mening dat er een druk bestond om juist niet te gaan gebruiken. Meer dan de helft van de respondenten vond dat er te weinig dopingcontroles werden afgenomen (54.5%) en dat er in Nederland dopingcontroles tijdens grote toernooien moeten worden uitgevoerd (68.3%). Bijna de helft (46.2%) was voorstander van out-of-competition dopingcontroles. Een ruime meerderheid (67.9%) was de mening toegedaan dat positief bevonden topsporters zwaarder gestraft moeten worden.

Naar aanleiding van de resultaten kan men concluderen dat de overgrote meerderheid van de sporters een attitude heeft waarin geen plaats voor dopinggebruik aanwezig is. In algemene zin geven zij aan voorstander van een strenger dopingbeleid te zijn. Het aantal dopingcontroles dient toe te nemen en bij aangetoond dopinggebruik willen zij dat de betreffende sporter zwaarder gestraft wordt.

7. 3 Voorlichtingsprogramma

De voorlichting over dopingregels en dopingcontroleprocedures kan volgens de sporters verbeterd worden. Ongeveer de helft van de respondenten had het idee niet voldoende geïnformeerd te zijn over deze items (respectievelijk 52.1% en 49.7%). Vooral de jongeren tot 18 jaar voelden zich slecht geïnformeerd. Erg veel behoefte bestond er aan informatie over voedingssupplementen en medicijngebruik in relatie tot de dopingreglementen.

De meeste informatie kregen de respondenten van het NOC*NSF. De topsporters gaven zelf aan voor informatie het eerst op de bondsarts af te stappen. Sporters van boven de 30 jaar raadpleegden juist het vaakst de eigen huisarts. Huisartsen beoordelen de eigen kennis over doping echter als onvoldoende.

De sporters gaven zelf suggesties om de voorlichting te verbeteren. De suggestie die het vaakst genoemd werd, luidde dat er frequenter informatie over doping aan de topsporters gezonden dient te worden. Deze informatie kan volgens hen het beste via folders of nieuwsbrieven toegezonden worden, terwijl artikelen in het bondsblad eveneens een geprefereerde informatiebron blijkt te zijn.

7. 4 NeCeDo/Dopingwaaier

Het NeCeDo was bij ongeveer de helft van de respondenten bekend. Het NeCeDo werd door de respondenten niet vaak genoemd als instantie waarnaar men zich met vragen over doping wendt. Dit komt waarschijnlijk mede doordat het NeCeDo bij de respondenten onvoldoende bekend was. De jongste leeftijdscategorie topsporters was het minst bekend met het NeCeDo. Mede daardoor bleek 53,4% van de sporters niet te weten hoe ze met het NeCeDo in contact konden komen.

De dopingwaaier was bekend bij bijna 55% van de topsporters. De jongste leeftijdscategorie topsporters en de respondenten van de lagere topsportniveaus waren het minst bekend met de dopingwaaier van het NeCeDo. De meeste topsporters hadden de dopingwaaier via het NOC*NSF ontvangen. De kwaliteit van de gehele dopingwaaier werd door de topsporters beoordeeld op informatiegehalte, begrijpelijkheid, vormgeving en bruikbaarheid. De dopingwaaier werd als voldoende/goed beoordeeld en kreeg als cijfer een 7.7 op een schaal van 0 tot 10. Over het algemeen vond men dat de dopingwaaier vrij veel nieuwe, bruikbare informatie bevatte, hoewel er items zijn waar men graag meer over zou willen weten. Het gaat hierbij vooral om informatie over wel en niet toegestane (genees-)middelen. De respondenten die de dopingwaaier kenden, scoorden aanzienlijk beter op de kennisvragen dan sporters die onbekend met de dopingwaaier waren.

8 Aanbevelingen

8. 1 Vragenlijst/onderzoek

De respons van het huidige onderzoek was redelijk goed. De vragenlijst werd in de maand maart verstuurd. Een voor veel sporters rustigere periode is november/december. Om een nog betere respons te bewerkstelligen, zou het aan te raden zijn om de enquête in deze maanden te versturen. Verder verdient het aanbeveling om de opzet en procedure van een dergelijke vervolgenquête zodanig te organiseren dat het mogelijk is de non-respondenten een herhaald verzoek tot medewerking te kunnen zenden. Hierbij dient er wel voor gezorgd te worden, dat de anonimiteit van de sporters gewaarborgd blijft.

8. 2 Houding

Uit de resultaten kwam naar voren dat een groot deel van de topsporters voorstander van een strenger dopingbeleid is. Het is daarom raadzaam om een actiever dopingbeleid voor te staan. Door NOC*NSF en overheid is hiertoe een reeds daadkrachtig initiatief genomen. Het aantal dopingcontroles in Nederland zal de komende jaren sterk toenemen. Verder dient dopingbeleid, en met name het door de sporters voorgestane strengere beleid, door nationale en internationale sportorganisaties en overheid gemaakt te worden.

8. 3 Kennis / Voorlichting

De jongste leeftijdscategorie topsporters (tot 18 jaar) had het idee het slechts geïnformeerd te zijn over doping. Ze scoorden ook het slechtst op de kennisvragen en waren weinig bekend met het NeCeDo en de dopingwaaier. Het verdient aanbeveling om de toekomstige voorlichting meer op deze groep te richten. Bovendien zou er in de voorlichting meer aandacht aan de lagere topsportniveaus kunnen worden besteed. Men kan immers niet vroeg genoeg op de hoogte worden gebracht van de effecten en gevolgen van doping- en medicijngebruik. Zeker nu in nationaal en internationaal verband een strenger dopingbeleid gehanteerd zal gaan worden. Door de sporters zelf werd geopperd om jeugdige sporters goed te informeren zodra ze van het NOC*NSF de officiële B- of C-status krijgen.

Een belangrijke vraag bij informatieverstrekking is hoe de doelgroepen (in deze de jongere sporters en sporters van B- en C-niveau) het best te bereiken zijn. De voorkeur van de sporters zelf gaat uit naar regelmatig terugkerende informatiebronnen, zoals periodieke uitgaven en in het bondsblad. Andere opties om de sporters te bereiken, zijn bij (selectie)trainingen en evenementen. Verder kan men de sporters via de trainer/coach en (bonds-)arts informatie aanreiken. Het lijkt ook zinvol om in de informatie aan te geven bij wie of waar een sporter met vragen over doping terecht kan.

Een groot percentage topsporters gaf aan graag regelmatig actuele informatie te ontvangen over allerlei zaken die betrekking hebben op doping. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door alle door het NOC*NSF gesteunde topsporters regelmatig een nieuwsbrief te sturen. De sporters waren van mening dat de voorlichting objectief moet zijn en zich moet richten op de praktijk door voorbeelden en illustraties.

Het is gebleken dat de dopingwaaier een goed gewaardeerde informatiebron voor de

topsporters is. De sporters die de dopingwaaier hadden gelezen, gaven de meeste correcte antwoorden op de kennisvragen. De sporters gaven aan dat zij graag een aantal nieuwe items in de dopingwaaier opgenomen zagen. Verder maakte een aantal sporters kenbaar dat zij het op prijs zouden stellen indien bepaalde zaken nadrukkelijker aan bod kwamen. De meest genoemde items waren:

- sterker benadrukken dat de dopingcontrole **moet** worden afgemaakt;
- met nadruk aangeven dat het formulier van de dopingcontrole na afloop getekend **moet** worden;
- benadrukken dat een weigering aan een dopingcontrole mee te werken, kan leiden tot een schorsing voor langere termijn;
- informatie verstrekken over wat men moet doen als men het niet eens is met de procedure van de dopingcontrole
- explicieter vermelden dat voedingssupplementen, natuurlijke producten, hoestdrankjes en medicijnen dopinggeduide middelen kunnen bevatten en om welke producten het gaat;
- meer informatie verstrekken over welke (genees-)middelen wel en welke niet zijn toegestaan;

Het lijkt aanbevelenswaardig om een uitgebreid overzicht van toegestane en verboden middelen, alsmede van de supplementen, natuurlijke producten en medicijnen die dopinggeduide bestanddelen kunnen bevatten. Om een grote actualiteit te waarborgen dient met grote regelmaat een nieuwe, aangepaste editie van de dopingwaaier uitgegeven te worden. Dit kan bijvoorbeeld jaarlijks plaats vinden. Een andere mogelijkheid is om een actueel losbladig informatiemedium toe te sturen. Ook van invloed is de manier waarop de informatie wordt overgedragen. De informatie in de dopingwaaier moet simpel en niet te langdradig zijn. Eenvoudige en eenduidige terminologie van middelen is gewenst. Aangezien er behoefte aan veel informatie is en de dopingwaaier handzaam moet blijven, kan er worden gedacht aan het uitgeven van een apart boekje als aanvulling op de dopingwaaier. In dit boekje zou uitgebreider en diepgaander op alle aspecten van doping ingegaan kunnen worden. Naast schriftelijke voorlichting gaven de respondenten aan ook mondelinge informatie over doping belangrijk te vinden. Hierbij kan men denken aan, zoals de sporters zelf al aangaven, een symposium over doping. Maar ook informatiebijeenkomsten of cursussen zouden hiertoe opgezet kunnen worden. Hierbij zou de informatie dan ook specifieker op één of enkele sporttakken gericht kunnen zijn, aangezien voor elke sport afzonderlijke dopingreglementen bestaan. Het ministerie van VWS heeft in 1998 reeds financiële middelen beschikbaar gesteld om bondsspecifieke voorlichting op te starten.

Aangezien veel topsporters het idee hadden niet goed geïnformeerd te zijn en voornamelijk aangaven naar de bonds- of huisarts stappen voor informatie, is het van belang dat de kennis van deze over doping goed op peil is. Men kan voor deze groepen medici specifieke informatie, die vakterminologie mag bevatten, samenstellen. Hiertoe zijn reeds initiatieven in de richting van huisartsen en sportartsen ondernomen. De voorlichting van het NeCeDo moet zich blijven richten op de doelgroep topsporters én hun omgeving. De meest genoemde begeleiders van de topsporters zijn de coaches, de ouders en de fysiotherapeuten.

Het NeCeDo genoot nog te weinig bekendheid onder topsporters. Om een betere bekendheid onder topsporters te bewerkstelligen dienen initiatieven ontplooid te worden die deze groep aanspreken. De informatiematerialen dienen een nog duidelijker naamsvermelding alsmede bereikbaarheid te verkrijgen. Verder dient er voor gezorgd te worden dat de informatiematerialen ook daadwerkelijk alle topsporters bereiken. Dit dient in overleg met het NOC*NSF en de sportbonden afgestemd te worden. Waarschijnlijk kan een symposium of cursus over doping dat expliciet op de belevingswereld van de actieve topsporter gericht is een belangrijke rol spelen om een grotere naamsbekendheid te verkrijgen.

Referenties

- Australian Sports Drug Agency. *Survey of elite athletes*. September 1993.
- Australian Sports Drug Agency. *Survey of elite athletes*. September 1994.
- Australian Sports Drug Agency. *Survey of coaches*. 1996.
- Cornellissen P.G.J. *Een empirisch onderzoek naar motieven en achtergronden van topsporters en dopinggebruik*. Rotterdam, Erasmus Universiteit, Faculteit Medische Psychologie, 1986.
- Hartgens F., Rietjens G., Van Haren S.F., Vogels T., Vrijman E.N. *Huisarts en Doping. Een onderzoek naar de aard en omvang van consulten over doping bij huisartsen en naar de kennis en attitude van huisartsen over doping*. Rotterdam, Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken / TNO - Preventie en Gezondheid te Leiden, 1998.
- Steen P.L.S van. *Alles wat een topsporter moet weten over ... De Dopingcontrole*. Rotterdam, Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken, 1993.
- Steen P.L.S van. *NeCeDo dopinginfo & preventie. / De Dopingcontrole*. Rotterdam, Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken, 1997.

Bijlage: vragenlijst

Deze vragenlijst bevat 47 vragen met betrekking tot doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Het invullen van deze vragenlijst duurt ongeveer 15 tot 20 minuten

De meeste vragen zijn gesloten zodat je alleen een hokje moet aankruisen

In een aantal gevallen wordt een toelichting op het antwoord gevraagd

Persoonlijke gegevens:

1. Wat is je leeftijd?.....

2. Geslacht:

vrouw

man

3. Welke sport beoefen je op topsportniveau?.....

.....

4. Topsportniveau:

Wil je aangeven onder welke categorie topsporter je bij het NOC*NSF valt?

A1: sporters die medailles hebben gehaald op de laatst gehouden Olympische Spelen, WK of EK

A2: sporters die een finaleplaats hebben gehaald op de laatst gehouden Olympische Spelen, WK of EK

B1: jeugdige sporters die medailles hebben gehaald tijdens de laatst gehouden Wereld Jeugd Kampioenschappen of Europese Jeugd Kampioenschappen

B2: talentvolle sporters die binnen afzienbare tijd tot de categorie A1/A2 kunnen gaan behoren

C : sporters die lid zijn van de nationale selectie maar (nog) niet aan Olympische Spelen, WK of EK hebben meegedaan

5. Wie begeleiden je bij je sportcarrière?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

coach (individueel/club)

bondscoach

trainer (individueel/club)

bondstrainer

huisarts

bondsarts

andere arts

fysiotherapeut

inspanningsfysioloog

diëtist(e)

ouder(s)

anders, namelijk:

6. Hoeveel dopingcontroles heb je in je sportcarrière ondergaan?

0

1-3

4-10

meer dan 10

Kennis van de sporter ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

Hieronder hebben we een aantal stellingen opgesteld die waar of niet waar kunnen zijn. Wil je bij elke stelling aankruisen of die naar jouw idee 'waar' of 'niet waar' is. Indien je kennis ontoereikend is, kun je 'weet niet' aankruisen.

7. Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.

- waar
- niet waar
- weet niet

8. Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken ook al duurt het enkele uren.

- waar
- niet waar
- weet niet

9. Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontrole-procedure, ik moet het dopingcontrole-formulier altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.

- waar
- niet waar
- weet niet

10. Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen kan een schorsing voor langere termijn opleveren.

- waar
- niet waar
- weet niet

11. Voedingssupplementen bevatten nooit dopinggeduide stoffen.

- waar
- niet waar
- weet niet

12. Welke van onderstaande producten gebruik je weleens?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- ijzer
- vitaminen
- aminozuren
- eiwitpreparaten
- ginseng
- creatine
- andere voedingssupplementen, namelijk:

13. Hoestdrankjes (bijvoorbeeld van de drogist) kunnen verboden stoffen bevatten die op de dopinglijst staan en daarop kun je dus positief worden getest.

- waar
- niet waar
- weet niet

14. Natuurlijke producten bevatten nooit verboden stoffen. Je kunt ze gebruiken als je wilt.

- waar
- niet waar
- weet niet

15. Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.

- waar
 niet waar
 weet niet

Toelichting op vraag 7 t/m 15:.....

.....

.....

Houding van de sporters ten opzichte van doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport

In de volgende vragen wordt jouw mening gevraagd over de in de aanhef genoemde drie onderwerpen. Als je over een bepaald onderwerp geen mening hebt of je weet te weinig van het onderwerp af is er de mogelijkheid om 'weet niet' aan te kruisen.

16. Heb je weleens middelen gebruikt om je prestatie te verbeteren waarvan je wist dat ze op de dopinglijst staan?

- ja
 nee

17. Denk je dat je in de toekomst wel eens middelen die op de dopinglijst staan gaat gebruiken om je prestatie te verbeteren?

- ja
 nee

18. Als je medicijnen gebruikt, controleer je dan zelf of er 'verboden' stoffen in zitten?

- ja
 soms
 nee

19. Vind je dat er in Nederland in jouw sporttak een druk ligt op sporters om doping te gebruiken?

- ja
 nee
 weet niet

20. Vind je dat er in Nederland in jouw sporttak een druk ligt op sporters om doping NIET te gebruiken?

- ja
 nee

21. Vind je dat er in Nederland voldoende dopingcontroles worden uitgevoerd in jouw tak van sport?

- ja
 nee
 weet niet

22. Vind je dat er in jouw tak van sport in Nederland out of competition dopingcontroles zouden moeten plaatsvinden?

- ja
 nee
 weet niet

23. Vind je dat er in Nederland dopingcontroles zouden moeten plaatsvinden tijdens grote (nationale/regionale) toernooien?

- ja
 nee
 weet niet

24. Vind je dat er in jouw tak van sport harde straffen moeten worden ingevoerd ten opzichte van positief bevonden topsporters?

- ja
 nee
 weet niet

Toelichting op vraag 16 t/m 24:.....

.....

.....

Voorlichtingprogramma:

De volgende vragen hebben betrekking op de voorlichting over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport. In de meeste vragen wordt om jouw persoonlijke mening gevraagd en hoef je alleen een hokje aan te kruisen.

25. Van welke organisaties krijg je informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?

- via eigen nationale sportbond
 via eigen internationale sportbond
 via NeCeDo
 via NOC*NSF
 andere, namelijk:

26. Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over de dopingregels in de sport?

- ja
 nee

27. Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over het verloop van een dopingcontroleprocedure?

- ja
 nee

28. Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over welke medicijnen je wel of niet mag gebruiken als sporter?

- ja
 nee

29. Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over welke voedingssupplementen je wel of niet mag gebruiken?

- ja
 nee

30. Als jij informatie over doping, dopingcontroles of medicijngebruik nodig hebt, naar wie stap je dan toe? (meerdere antwoorden mogelijk)

- coach (individueel/club)
 bondscoach

- trainer (individueel/club)
- huisarts
- bondsarts
- andere arts
- fysiotherapeut
- inspanningsfysioloog
- diëtist(e)
- ouder(s)
- NeCeDo
- NOC*NSF
- eigen sportbond
- andere, namelijk:

31. Ken je de dopingwaaier van het NeCeDo?

- ja
- nee, ga naar vraag 43

32. Heb je de dopingwaaier in je bezit?

- ja
- nee, ga naar vraag 35

33. Waar bewaar je de dopingwaaier?

- sporttas
- thuis
- anders, namelijk:

34. Hoe ben je in het bezit gekomen van de dopingwaaier?

- via sportbond
- via NOC*NSF
- via NeCeDo
- anders, namelijk:

35. Heb je de waaier gelezen?

- ja
- nee (ga naar vraag 42)

36. De waaier bevat verschillende onderwerpen. Wil je voor elk onderwerp aangeven of je het gelezen hebt en in hoeverre de daarin staande informatie voor jou bruikbaar is.

- 1 Algemene informatie over doping
- 2 Lijst van verboden middelen
- 3 Lijst van toegestane middelen
- 4 Dopingcontrole-procedure

1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	Gelezen
☐	☐	☐	☐	Niet gelezen

1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	Haast niet bruikbaar
☐	☐	☐	☐	Enigszins bruikbaar
☐	☐	☐	☐	Goed Bruikbaar

37. Bevatten de verschillende onderwerpen in de waaier nieuwe informatie voor je?

- 1 Algemene informatie over doping
- 2 Lijst van verboden middelen
- 3 Lijst van toegestane middelen
- 4 Dopingcontrole-procedure

1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	Veel
☐	☐	☐	☐	Enigszins
☐	☐	☐	☐	Weinig

38. Is er informatie over doping, dopingcontroles en medicijngebruik die je in de dopingwaaier mist of waar je meer over zou willen weten?

- ja, namelijk:
- nee

39. Wat vind je van de verschillende onderdelen in de dopingwaaier? Wil je een cijfer geven voor elk afzonderlijk onderdeel? 1 (=zeer slecht), 10 (=zeer goed)

cijfer

- Algemene informatie over doping.....
- Lijst van verboden middelen.....
- Lijst van toegestane middelen.....
- Dopingcontrole-procedure.....

40. Wil je de kwaliteit van de waaier op de volgende aspecten beoordelen:

- Goed
- Voldoende
- Matig
- Slecht

- Algemene informatie over doping.....
- Lijst van verboden middelen.....
- Lijst van toegestane middelen.....
- Dopingcontrole-procedure.....

41. Wat vind je van de waaier in zijn algemeenheid? Wil je een cijfer geven tussen 1 (=zeer slecht), 10 (=zeer goed).

.....

Ga naar vraag 43

42. Waarom heb je de waaier niet gelezen?

- geen tijd
- ik ben al goed over doping, dopingcontroles en medicijngebruik geïnformeerd
- het thema 'doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport' spreekt mij niet aan
- de opmaak van de waaier spreekt mij niet aan
- de waaier is onoverzichtelijk en te complex
- anders, namelijk:

43. Heb je voordat je deze enquête thuis gestuurd kreeg al eens van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) gehoord?

- ja
- nee, ga naar vraag 45.

44. Hoe ben je op de hoogte gekomen van het bestaan van het NeCeDo?

- begeleiders
- sportbond
- NOC*NSF
- publicaties van/over het NeCeDo
- anders, namelijk:.....

45. Weet je hoe je met het NeCeDo in contact kunt komen, als je eventueel vragen over doping, dopingcontroles of medicijngebruik in de sport hebt?

- ja
- nee

46. Heb je nog suggesties voor voorlichtingsactiviteiten die bij kunnen dragen aan het beter geïnformeerd worden over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport?

- nee
- ja, namelijk:.....

47. Heb je verder nog opmerkingen of suggesties naar aanleiding van deze vragenlijst, plaats ze dan hier:

.....

Hartelijk dank voor je tijd en we hopen je in de toekomst goed van dienst te zijn op het gebied van voorlichting over doping, dopingcontroles en medicijngebruik in de sport.

DE AUTEURS

Drs. S. de Groot is bewegingswetenschapper en werkte ten tijde van de uitwerking van de enquête als projectmedewerkster voorlichting topsport bij het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken te Rotterdam.

Drs. F. Hartgens is sportarts en werkt als medisch-wetenschappelijk beleidsmedewerker bij het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken te Rotterdam.

Drs. M.F. Zweers is bewegingswetenschapper en werkt als projectleider voorlichting topsport bij het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken te Rotterdam.

MET DANK AAN

Het NeCeDo is NOC*NSF zeer erkentelijk voor het ter beschikking stellen van de adresgegevens van de A-, B-, en C-sporters in Nederland.

Daarnaast bedanken wij alle topsporters die bereid waren de enquête in te vullen.

Het NeCeDo stelt zich ten doel in Nederland een coördinerende en voorlichtende functie betreffende dopingvraagstukken in de sport in de meest brede zin te vervullen. Het NeCeDo denkt deze doelstelling te verwezenlijken door:

- het geven van voorlichting en advies
- het doen van onderzoek en verzamelen van informatie
- het uitvoeren van dopingcontroles t.b.v. de Nederlandse (top)sport
- het geven van adviezen bij dopingcontroles en bij de analyse
- het bevorderen van de ontwikkeling van gedragsregels en uniforme sancties; en
- het geven van juridische bijstand.

Mocht u naar aanleiding van deze publicatie vragen hebben, kunt u terecht bij:

Het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo)
Hoflaan 121
3062 JE Rotterdam
telefoon 010 - 433 14 84
telefax 010 - 213 27 52